

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

Acta SS. Tarachi, Probi Et Andronici MM. Ex Ruinartio Epistola Ad
Iconienses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)

ACTA SS. TARACHI, PROBI ET ANDRONICI MM.

EX RUINARTIO

EPISTOLA AD ICONIENSES.

Anazarbeno-
rum epistola
ad vicinarum
provinciarum
fideles missa.

a
b
c
d

Pamphilus, Marcianus, Lysias, Agathocles, Parmenon, Diodorus, Felix, Gemellus, Athenion, Tarachus et Orosius, Aquilo, Basso, Berullo, Timotheo a cum omnibus Fratribus, qui sunt in Iconio b, in veritate fideles ac sancti et unanimes in Christo Jesu Domino nostro. Quod actum est in Pamphylia c de Martyribus, prosecuti sumus : participari vinculis eorum cupientes, et desiderantes manifestari actus eorum, suscepimus. Et qui omnia scripta confessionis eorum necesse erat nos colligere, a quodam, nomine Sebasto, uno de spiculatoribus, ducentis denariis d omnia ista transcripsimus; in quo est initium et consummatio eorum passionis, et omnia, quae dignatus est Deus facere nobis per eosdem fortissimos Dei Martyres : et haec cum multa inquisitione rescripsimus vobis omnia, ita clarificantes Dominum Jesum-Christum. Obsecramus autem vos, fratres, ut et vos dignemini omnia ista transmittere illis, qui sunt Pisidiæ et Pamphyliae e, fratribus in Domino, ut et ipsi cognoscant, quod actum

B est per eosdem fortissimos Martyres Dei, ut laudent et glorificent Dominum nostrum Jesum-Christum, ut unusquisque vestrum audiens aedificetur et confortetur in omni agone, armatus in fide et gloria incorruptibili, Spiritu Sancto ferventes, ut possitis resistere in omni virtute illius contra eos, qui adversantur veritati.

ANNOTATA.

a Non omnia haec nomina, numero xi, in omnibus codicibus reperiri, Ruinartius monet; retinenda nihilominus sunt, eo quod totidem fratrum nomine ad Iconienses perscripta est, uti habent Acta Graeca num. 41 infra. Præterea ab his xi non esse diversos Marcium seu Marcionem, Felicem et Verum, ad calcem Actorum memoratos, sit verosimile ex his, quæ num. 19 Comment. prævii dicta sunt.

b Metropoli Lycaoniæ, a Cilicia Tauro monte divisæ.

c Legendum Cilicia : in hac enim SS. Martyrum et inchoatum et consummatum est martyrium, ut Acta clamant : neque, si in Pamphylia id contigisset, multi in Pamphyliam hæc litteræ ab Iconiensibus debuissent, quod tamen ut faciant, paulo infra Iconienses rogantur.

d Id est, octo circiter nummis aureis (Gallis pistoles) uti Bailletus annotavit.

e Pisidia et Pamphylia Asiæ Minoris regiones sunt conterminæ, uti et Pamphylia Ciliaciæ : quia vero Anazarbus ab utraque provincia majori intervallo distabat, quam Iconium, rogati sunt ab Anazarbenis Iconienses, ut suas in Pisidiam et Pamphyliam transmitterent litteras. In quodam Ms. Codice, teste Ruinartio, pro Pisidia legitur Persia, quod erroneum esse, ex jam dictis colligere pronum est.

C

CAPUT I.

F

Prima SS. Martyrum interrogatio.

S. Tarachus
Tarsi Christi-
um professus

a
b

*al. Ms.
assistente

c

*al. Ms.
Entulineo

d

Consule Diocletiano et Maximiano iterum a, XII Kal. Junii b, in Tarso metropoli Ciliaciæ assistente * Numeriano Maximo præside, Demetrius centurio dixit : Oblati sunt nobilitati tuæ, domine, in Pompeiopoli c civitate ab Eutolmio * Palladio spiculatore d, qui sunt pessimi et impii Christiani, qui non consentiunt præceptis dominorum : presentes sunt ante tribunal nobilitatis tuæ. Maximus præses Taracho dixit : Quis vocaris ? Te enim oportet interrogari primum, quoniam ætate senior es. Responde. Tarachus dixit : Christianus sum. Maximus dixit : Parce hanc impiam professionem. Die, quis vocaris ? Tarachus dixit : Christianus sum. Maximus dixit : Frangite illi maxillas, dicentes : Aliud pro alio noli respondere. Tarachus dixit : Quod est nomen meum,

Εν ὑπατεία Διοκλητιανοῦ σεβαστοῦ τὸ πρῶτον, ἑτῆ πρό ὀκτώ Καλανδῶν Ἀπριλίων, ἡγεμονεύοντος Φλαυίου*, Γαίου, Νομερίου* τοῦ καὶ Μαξίμου τῆς * Φλαβια-
Κιλικίας ἐν Τάρσῳ τῆ μητροπόλει, αὐτοῦ τοῦ Μαξίμου * Νομερια-
μου πρό βήματος καθεζομένου, Δημήτριος ἐκτον-
τάρχη εἶπεν· Ὅτι προσευχόμενος τῆ μεγαλειότητι
σου, κύριέ μου, ἐπὶ τῆς Πομπηιοπόλεως, ὑπὸ Εὐτολ-
μίου καὶ Παλλαδίου τῶν σπεκουλατέρων, ὡς ὄντες τῆς
ἀσεβειστάτης θρησκείας τῶν Χριστιανῶν, μὴ πειθόμε-
νοι τοῖς τῶν αὐτοκρατόρων ὀρισθεῖσιν, ἵστανται ἐπὶ τοῦ
καθαρωτάτου βήματος σου. Μαξίμος ἡγεμὼν εἶπεν
πρὸς Τάραχον· Τίς καλεῖ; Δεῖ γὰρ σε τὸν τάξει καὶ
πολιῶ καὶ ἡλικίᾳ προσηκόντα, πρῶτον ἀποκριθῆσθαι.
Τάραχος εἶπεν· Χριστιανός εἰμι. Μαξίμος εἶπεν· Παν-
σάμνος τῆς ἀσεβοῦς ταύτης λέξεως, τί σου τὸ ὄνομα;
Φράσον. Τάραχος εἶπεν· Χριστιανός εἰμι. Μαξίμος
ἡγεμὼν εἶπεν· Τύφαντες αὐτοῦ τὸ στόμα, λέγετε
αὐτῷ

A αὐτῷ ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων μὴ ἀποκρίνου. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ δ' ἔγω ὄνομα ἐν ἐμοί, τοῦτο καὶ λέγω. Εἰ δὲ τὸ ἐν χρήσει ὄνομα ζητεῖς, Τάραχος παρὰ τῶν γεννησάντων με καλοῦμαι· ἐν δὲ τῷ στρατεύεσθαι με, Βίκτωρ ἐκλήθη.

2 Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ποίας εἶ τύχης; Τάραχος εἶπεν· Στρατιωτικῆς, καὶ Ῥωμαῖός εἰμι τῷ γένει, ἐγεννήθη δὲ ἐν Κλαυδιουπόλει τῆς Ἰσαυρίας. Διὰ δὲ τὸ Χριστιανὸν με εὐαι, νῦν παγαυεύειν ἡρετισάμην. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ὅχι ἐξῆν γὰρ σοι στρατεύεσθαι, ὅτι ἀσεβεστάτω. Τίς οὖν σε τῆς ἀφέσεως κατήϊωσεν; Τάραχος εἶπεν· Ἐδεήθη Φουλίβιος τοῦ ταξάρχου, καὶ ἀπέλυσε με. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Κἀγὼ τὴν πολὺν σου κατανοήσας, βούλομαι σε εἰνοῦσαι τε καὶ τιμῆς καταξιώσαι πεισθέντα μοι, φίλον τε τῶν αὐτοκρατόρων ποιῆσαι προσελθόντα καὶ θύσαντα τοῖς θεοῖς. Ὁ καὶ αὐτοὶ διατελοῦντες οἱ αὐτοκράτορες ὑπὲρ πάσης τῆς οἰκουμένης πράττουσι. Τάραχος εἶπεν· Σφάλλονται καὶ αὐτοὶ, πολλὴ πλάνη παρὰ τοῦ σατανᾶ περιελαυνόμενοι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Κλάσατε αὐτοῦ τὰς σιαγῶνας, ὑπὲρ ὧν ἔφη σφάλλονται τοὺς σεβαστούς. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ εἶπον καὶ ἀεὶ λέγω, ὅτι πλανῶνται ὡς ἄνθρωποι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Θύσον, φημί, τοῖς πατρίοις θεοῖς, παυσάμενος τῆς ἐδελοφρονημότητός σου. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ τῷ πατρίῳ μου Θεῷ λατρεύω οὐκ ἐν αἵματι θυσιῶν, ἀλλ' ἐν καταρᾷ καρδίας. οὐ γὰρ χρήζει τοιούτων θυσιῶν ὁ Θεός.

B καὶ ἀεὶ λέγω, ὅτι πλανῶνται ὡς ἄνθρωποι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Θύσον, φημί, τοῖς πατρίοις θεοῖς, παυσάμενος τῆς ἐδελοφρονημότητός σου. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ τῷ πατρίῳ μου Θεῷ λατρεύω οὐκ ἐν αἵματι θυσιῶν, ἀλλ' ἐν καταρᾷ καρδίας. οὐ γὰρ χρήζει τοιούτων θυσιῶν ὁ Θεός.

3 Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἐγὼ δὲ τῆς ἡλικίας σου μέρος αἰδούμενος, καὶ τὸν τοῦ γήραος τρόπον οἰκτείρων παρανώ σοι πάσαν ἀποδίδεμον μανίαν, τιμῆσαι μὲν τοὺς αὐτοκράτορας, αἰδεσθῆναι δὲ καὶ ἡμᾶς, καὶ εἰξανά μοι τὸν πατρῶον νόμον εἰσεβῆσαι. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ τοῦ πατρῶου νόμου οὐκ ἀφίσταμαι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Οὐκ οὖν ἔσθαι προσελθόντων. Τάραχος εἶπεν· Ἀσεβεῖν οὐ δύναμαι, εἶπον, τὸν πατρῶον μου νόμον τιμᾶ. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἐτερος οὖν τίς ἐστιν παρὰ τοῦτου νόμου, ὃ κακῆ κεφαλῆ; Τάραχος εἶπεν· Ἐστὶν εἰς ὃν ἡμεῖς ἀσεβούμετες, ἰδίως καὶ ξύλοις, ἀνθρώπων ἐπινοίας, προσκυνεῖτε. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Καταχενεῖται πληγαῖς τύπτοντες αὐτὸν εἶπατε· Μὴ μωρίζε. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ τῆς μορίας ταύτης οὐκ ἀφίσταμαι τῆς σωζούσης με. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἐγὼ σε πᾶσας τῆς μορίας ταύτης, φρόνιμὸν σε ποιήσω.

C 4 Τάραχος εἶπεν· Ποίει δὲ θέλεις· ἐξουσίαν ἔχεις τοῦ σώματός μου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἄρατε αὐτοῦ τὸν χιτῶνα, καὶ ῥαβδίς αὐτῷ χρησάσθε. Τάραχος εἶπεν· Νῦν ἀληθῶς φρονιμωτέρον με ἐποίησας τοῖς πληγαῖς ἐνδυναμώσας με, ἔτι μᾶλλον πεποιθέναι με ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἀσυνώγατε καὶ τρισκατάρατε, πῶς δυοὶ θεοὶ λατρεύεις· καὶ αὐτὸς ὁμολογῶν, τοὺς θεοὺς ἀρῆ; Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ Θεὸν ὁμολογῶ τὸν ὄντως ὄντα. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Καὶ μὴν καὶ Χριστὸν τινα ἔφη εἶναι Θεόν. Τάραχος εἶπεν· Ὅτως ἔχει. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἡ ἐλπίς τῶν Χριστιανῶν, δι' ὃν καὶ πάσχοντες σωζόμεθα. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Παυσάμενος τῆς φλυαρίας σου ταύτης, πρόσελθε καὶ θύσον τοῖς θεοῖς. Τάραχος εἶπεν· Οὐ φλυαρῶ, ἀλλὰ ἀληθεῶς ἔξῆκοντα γὰρ ἔτων εἰμι λοιπόν, καὶ ὄτως ἀνήχηθην, τῆς ἀληθείας μὴ ἀφίσταμενος. Δημήτριος ἐκατοντάρχη εἶπεν· Φείσαι σεαυτοῦ, ἄνθρωπε, καὶ θύσον ἀνασχόμενός μου. Τάραχος εἶπεν· Ἀπέλθε, νουδέτησον σεαυτὸν, ὑπηρέτα τοῦ σατανᾶ. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ὅτως μὲν συήροισι μεῖζοσι περιληφθεὶς ἀναληφθῆτω εἰς τὸ δεσμοτήριον. Προσαγάγετε δὲ τὸν κατ' ἡλικίαν τοῦ προτέρου τὸν δεύτερον.

5 Δημήτριος ἐκατοντάρχη εἶπεν· Ἐστίν, κύριε, δεῖμα σου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πᾶσαν μα-

hoc dico. Si autem hoc quaeris, quod commune est, a parentibus dicit Tarachus; et, cum militarem, nominatus sum Victor e.

EX ROMANUS.

2. Maximus dixit: Ex quo genere es? Tarachus dixit: Militaris sum et Romanus f, natus autem in Claudiopoli civitate Isauriae g. Et propterea, quod Christianus sum, renuntiavi militiae h. Maximus dixit: Non enim dignus eras, impie, militare. Tamen quomodo recessisti a militia? Tarachus dixit: Precatus sum Publionem* principem, et dimisit me i. Maximus dixit: Ergo respice in senectutem tuam, quoniam ego volo, ut sis unus ex consentientibus praecipis dominorum, et a me honorem magnum accipias. Ergo accede, et sacrificia diis nostris, quoniam et ipsi principes super * omnem orbem eos colunt. Tarachus dixit: Errant in multo errore satanae. Praeses dixit: Frangite maxillas, propterea quod dixit, errasse imperatores. Tarachus dixit: Ego dixi et dico, quoniam errant quasi homines. Maximus dixit: Sacrifica diis nostris, et relinque omnem astutiam tuam. Tarachus dixit: Ego Deo meo servo et sacrificio, non in sanguine, sed in corde mundo. Non enim necessaria sunt Deo talia sacrificia.

et ad sacrificandum diis
f
g
h
* Ms. Polybionem
i
* Ms. per

3 Maximus dixit: Adhuc aetati tuae ex parte et senectuti prudenti misereor, et admoneo, ut omnem vanitatem dimittas, et diis nostris sacrifices k. Tarachus dixit: Ego a lege Domini non recedo. Maximus dixit: Ergo accede et sacrificia. Tarachus dixit: Impietatem non operor, quoniam legem Dei honorifico. Maximus dixit: Alia ergo est lex praeter illam, o malum caput! Tarachus dixit: Est, inquam, qua vos, impii, lapides et ligna, opera hominum adoratis l. Maximus dixit: Super cervicem ejus caedite illum, dicentes: Noli vanus esse. Tarachus dixit: Ego de vanitate ista non recedo, qua saluum me facit. Maximus dixit: Ego te requiescere faciam ab ista vanitate, et prudentem te faciam.

frustra invitatus,
k
l

4 Tarachus dixit: Fac, quod vis: potestatem habes in corpore meo. Maximus dixit: Tollite vestimenta ejus, et virgis eum caedite. Tarachus dixit: Nunc vere prudentem me fecisti, plagis confortans me. Magis ac magis opto considerare in nomine Dei et Christi ejus. Maximus dixit: Injuste et maledicte, quomodo duobus diis servis, quos voce confiteris; et nunc deos negas? Tarachus dixit: Ego confiteor manifeste, qui est Deus verax. Maximus dixit: Nunc confessus es Christum et Deum m. Tarachus dixit: Et bene. Hic est enim Filius Dei n, spes Christianorum, propter quem patimur et salvamur *. Maximus dixit: Relinque verbositatem tuam; accede et sacrificia. Tarachus dixit: Non verbosor, sed veritatem dico. Sexaginta et quinque annorum sum o, et sic crevi, a veritate non recedens. Demetrius centurio dixit: O homo, parce tibi, et immola. Audi me. Tarachus dixit: Recede a me cum consilio tuo p, minister satanae. Maximus dixit: Iste vinculis ferreis magnis vinctus recipiatur in carcerem. Adducite alium, sequentem eum.

virgisque propterea casus recluditur in carcerem:
m
n
* al. Ms. sanamur
o
p

5 Demetrius centurio dixit: Praesto est, domine. Maximus praeses dixit: Quis vocaris, primo

Ex Romano. S. Probo vero crudis nervis ezao

q

r

similiterque in carcerem reducto,

S. Androni cum

t

C

praeses Maximus

primo responde q. Probus dixit : Primo, quod nobile est, Christianus : secundo apud homines vocor Probus. Maximus praeses dixit : Ex quo genere es, Probe? Probus dixit : Patrem habui a Thracia : natus autem sum in Side Pamphyliae r. Sum autem plebeius, sed Christianus. Maximus dixit : Nec lucrum facies de isto nomine. Audi me, et sacrificia diis, ut a principibus honoreris : et noster amicis eris. Probus dixit : Neque honorem principum volo, neque amicitiam tuam cupio. Non enim pauca est substantia mearum divitiarum, quas reliqui, ut Deo vivo serviam. Maximus dixit : Dispoliate illum, et tollite ei pallium, et cingite eum, et extendite, et nervis crudis caedite.

6. Demetrius centurio dixit : Propitiare tibi, o homo, videns sanguinem tuum fustum super terram. Probus dixit : Corpus meum ante vos est : mihi autem tormenta vestra unguentum est. Maximus dixit : Non requiescis a vanitate tua, sed permanes in duritia tua, miser. Probus dixit : Non sum vanus, sed prudenter vobis : ideo demoniis non sacrifico. Maximus dixit : Gyrate illum, et super ventrem caedite. Probus dixit : Auxiliare servo tuo, Domine. Maximus dixit : Caedentes illum, dicite illi : Ubi est auxiliator tuus? Probus dixit : Auxiliator et auxiliabitur me. Sic enim pro nihilo habeo tormenta tua, ut non acquiescam tibi. Maximus dixit : Attende corpus, miser, quoniam sanguine tuo impleta est terra. Probus dixit : Hoc scias, quod, quantum patitur corpus meum propter Christum, tanto magis anima sanatur, et vivificatur. Maximus dixit : Mittite illi ferum, per quatuor loca nervorum s hunc constringite, non permittentes aliquem curam ei apponere. Alium in medio tribunali adducite.

7 Demetrius centurio dixit : Praesto est, domine. Maximus dixit : Quis vocaris? Andronicus dixit : Manifeste, si scire vis, dico tibi, quoniam Christianus sum l. Maximus dixit : Qui ante te fuerunt, non sunt consecuti de nomine isto nihil. Oportet autem te nunc convenienter nobis respondere. Andronicus dixit : Commune nomen meum apud homines, vocor Andronicus. Maximus dixit : Quod genus es? Andronicus dixit : De nobili genere, et primi ordinis Ephesiorum filius. Maximus dixit : Omni stultiloquio et vanitati parce, et voluntarie audi me ut patrem. Nam, qui ante te voluerunt stulti fieri, nihil lucrati sunt. Tu autem honorificans principes et patres, diis nostris consenti. Andronicus dixit : Bene illos patres nominatis, quoniam vos ipsi patrem habetis satanam. Nam filii diaboli estis facti, et opera ejus perfecistis. Maximus dixit : Adolescentia pueritiae tuae adhuc me compescit u. Scias enim magna tibi tormenta parari. Andronicus dixit : Adolescens tibi videor in annis, perfectus sum autem in anima et in omnibus. Maximus dixit : Recede a multiloquio, accede, sacrificia, ut possis de tormentis evadere.

8 Andronicus dixit : Putas ita stultum me esse, ut minor ab antecessoribus meis inveniar? Paratus sum tibi ad omnia tormenta. Maximus dixit : Dispoliate illum, et cingite, et suspendite. Demetrius centurio dixit : Antequam exterminetur corpus tuum, miser, audi me. Andronicus dixit : Melius est, ut corpus meum pereat, quam et anima mea. Fac, quod vis. Maximus dixit : Consenti et sacrificia, antequam

ταυλογίαν αποδόμενος, ἐπεὶ τίς καλῶσαι; Ὁ δὲ Δ εἶπεν· Τὸ πρῶτον καὶ ἐξαιρέτων Χριστιανὸς· δευτέρου δὲ, παρὰ ἀνθρώπων καλοῦμαι Πρόβος. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ποίας τύχης; Πρόβος εἶπεν· Πατὴρ μὲν εἰμι Θρακίος· ἐγεννήθην δὲ ἐν Σίδῃ τῆς Παμφυλίας. Παγανὸς δὲ εἰμι, Χριστιανὸς δὲ ὢν*. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Μηδὲν ὠφελούμενος ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου, πείσθητί μοι, καὶ ὕψον τοῖς θεοῖς, ἵνα καὶ παρὰ τῶν σεβαστῶν τιμηθῆς, καὶ παρ' ἡμῶν φίλος ἔσῃ. Πρόβος εἶπεν· Ὅστε τιμῆς τῶν σεβαστῶν χρῆζω, οὔτε τῆς σῆς ὠφελείας* κήδομαι. Καὶ γὰρ οὐκ ἔλιγων ὑπαρχόντων καταφρόνησα, ἵνα τῷ ζῶντι Θεῷ διὰ Χριστοῦ λατρεύω. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Περιελάοντες αὐτοῦ τὸ πᾶλλον, καὶ περιείσαντες τείνατε, καὶ νεύροις ὁμοῖς τύψατε.

6 Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Φείσαι σεαυτοῦ, ἄνθρωπε, τὸ αἷμά σου βλέπεις ῥέον ἐπὶ τῆς γῆς; Πρόβος εἶπεν· Τὸ σῶμά μου πρόκειται ὑμῖν· ἐμοὶ δὲ αἰ βόσασαι ὑμῶν ἀλείμματα μύρον εἰσίν. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Οὐ παύη τῆς μακίας σου λοιπὸν, ἢ ἐπιμένεις, ἄθλιε; Πρόβος εἶπεν· Ἐγὼ οὐ μαινομαι, ὑμῶν δὲ φρονιμώτερος ἂν, δαίμωσι οὐ λατρεύω. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Στεφάνους αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν γαστέρα τύψατε. Πρόβος εἶπεν· Κύριε, βοήθει τῷ δούλῳ σου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τυπτοντες αὐτὸν λέγετε· Χριστιανὸς ἄνθρωπε, ποῦ ἐστὶν ὁ βοηθῶν σοι; Πρόβος εἶπεν· Καὶ ἐβοήθησεν, καὶ βοήθει μοι. Οὕτως γὰρ τῶν βασιάνων σου καταφρόνῳ, ὡς μὴ πειθεσθαί σοι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πρόσχευε τῷ σώματι σου, πανάθλιε, ὅτι τὸ αἷμα τοῦ σώματός σου τὴν γῆν ἐπλήρωσεν. Πρόβος εἶπεν· Τοῦτο γίνωσκε, ὅτι ὅσων τὸ σῶμά μου πάσχει διὰ Χριστοῦ, τοσούτων τὴν ψυχὴν ὑγεινιώτερος γίνονται. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Βαλλόντες αὐτῷ αἰθῆρα εἰς τέσσαρα κεντήματα, αὐτὸν διατείνετε, μὴ ἐκίσταντες αὐτὸν ἐπιμελείας τυχεῖν· τὸν δὲ ἕτερον εἰς τὸ μέσον τοῦ βήματος ἀγάγετε.

7 Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Ἐσθης, κύριε, δέομαί σου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τί καλεῖται τὸ ὄνομά σου. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Χριστιανὸς εἰμι πάντως γὰρ τοῦτο θέλω ἀκούσαι· ἰδοὺ οὐ εἶπὸν σοι, ὅτι χριστιανὸς εἰμι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τῶν πρὸ σου μηδὲν ὠφελήσαντων ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου, συντόμως ἐρωτώμενος, εἰπὲ τὸ ὄνομά σου. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Εἰ τὸ κοινὸν ὄνομά μου πρὸς ἀνθρώπους ἐρωτᾷς, Ἀνδρόνικος κέκλημαι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ποῖου γένους εἶ; Ἀνδρόνικος εἶπεν· Εὐγενῆς εἰμι, καὶ τῶν πρῶτων Ἑφesiανῶν υἱός. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πάσης ἀπαλλαγῆς ἐπινοίας ἀλόγων* θέλησον ὡς πατρί πεισθῆναι μοι· καὶ γὰρ οἱ πρὸ σου θελήσαντες μωρῶσαι, οὐδὲν ὠφείλησαν ἑαυτοῦς· σὺ δὲ τιμήσας τοὺς αὐτοκράτορας, καὶ τοῖς πατέροισι θεοῖς θύσας, εὐεργετήθησῃ. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Καλῶς πατέροισι ὀνομάζεσθε. Πατέρα γὰρ ἔχοντες ὑμεῖς τὸν σατανάν, υἱοὶ ἐστέ ἐκείνου, καὶ διάβολοι γεγόνατε. Τὰ γὰρ ἐκείνου ἔργα πράττετε. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τὸ νῦν σου τῆς ἡλικίας προπετιώτερόν σε ποιεῖ· καὶ μελζονάς σοι παρῆξει τὰς ὕβρεις. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Νέος μὲν εἶναι σοι δοκῶ τοῖς ἔτεσι, τέλειος δὲ εἰμι τῆ ψυχῆ πρὸς ἅπαντα. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τῆς πολυλογίας σου παντάμηνος, ὕψον τοῖς θεοῖς, ἵνα τῶν αἰκιμῶν ἀπαλλαγῆς.

8 Ἀνδρόνικος εἶπεν· Δοκεῖς με τοσούτου ἄφρονα εἶναι, ἵνα τῶν πρὸ ἐμοῦ σοι μηδὲν ἀποκρινομένων ἤττων γένομαι· ἐτοιμώτερός σου εἰμι πρὸς πάντα. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἄρατε αὐτοῦ τὰ ἱμάτια, καὶ περιείσαντες αὐτὸν ἀναρτήσατε. Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Πρὸ τοῦ τὸ σῶμά σου ἀφανισθῆναι, πείσθητί μοι, πανάθλιε. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Συμφέρει τὸ σῶμά μου ἀφανισθῆναι, καὶ μὴ τὴν ψυχὴν. Ποιεῖ ὁ θέλεις. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πεί-

* Ma. ἤμην Χριστιανὸς δὲ ὤν.

* Ed. φιλίας

E

P

* Ed. λόγων

Ση

A Ή και θύγε πρὶν ἢ ἀφάμενός σου ἀπόλωσ σε. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ἐγὼ οὐδέποτε ἔζησα, οὐδὲ ἐν νεότητός μου, οὐδὲ νῦν θύω, μάλιστα οἱ ἀναγκάζεις με δαίμοσιν. Μάξιμος εἶπεν· Ἄψασθε αὐτοῦ τοῦ σώματος. Ἀθανάσιος κερικουλάριος εἶπεν· Πείσθητι τῇ ὑπατικῇ. Πατὴρ γὰρ σου τοῖς ἔτεσιν εἰμι, καὶ συμβουλεύω σοι. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ἀπέλθε, νουζήτησον σαυτὸν, ὅτι γέρον ὢν, ἀσύνετος εἶ, πείθων με λῆσις καὶ δαίμοσιν θύειν.

9 Μάξιμος εἶπεν· Οὐχ ἤφαντό σου αἱ βράσανοι, πανάθλιε, ἵνα σαυτὸν ἐλέησας παύσης τῆς μαρτίας ταύτης, τῆς μηδὲν ὠφελούσης σε; Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ἡμῶν ἡ μαρτία αὐτῇ ἀναγκαία ἐστὶν τοῖς ἐλπίδα ἔχουσι εἰς Χριστὸν· ἡ γὰρ σοφία πρόσκαιρος οὐσα αἰώνιον θάνατον τοῖς ἔχουσι αὐτὴν προξενεῖ. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· τίς σε ἐδίδαξε τὴν μαρτίαν ταύτην; Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ὁ σωτήριος λόγος, εἰς ὃν καὶ ζῶμεν καὶ ἔχουμεν, ἔχοντες ἐν οὐρανῷ Θεόν, τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἀπαλλάττω τῆς μαρτίας σου, πρὶν ἐπιπλεῖονά σε βασανίζω ἀπόλωσ. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Τὸ σῶμά μου πρόκειται σοι, ἔξουσίαν ἔχεις, ποιεῖ ὃ θέλεις.

B Ξίμος ἡγεμῶν εἶπεν· Χαράζετε αὐτοῦ τὰς κνήμας εὐτονωτάτα. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ἴδοι ὁ Θεὸς καὶ κρινάτω σε ἐν τάχει, ὅτι οὐδὲν ἀδίκησάντά με βασανίζεις ὡς φονεά.

10 Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἀβεθῶν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ εἰς τοὺς σεβαστοὺς, καὶ τοῦ βήρατός μου καταφρονῶν, οὐδὲν ἀδικεῖς φάσκε; Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγωνίζομαι τῆς εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Εὐσεβής ἦς, εἰ ἐτίμας τοὺς θεοὺς, οὐ καὶ αὐτοκράτορες σέβονται. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Αὐτὴ ἀσέβεια ἐστὶν καὶ οὐκ εὐσεβία, ἵνα καταλιπὼν τὸν ζῶντα Θεόν, λῆσις καὶ ἔυλοισ προσκυνήσω. Μάξιμος εἶπεν· Ἀσεβοῦσιν οὐ αὐτοκράτορες, ὄντι; Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ἀσεβοῦσιν, ὡς ἐμὸς δοκεῖ. Εἰ δὲ θέλεις καὶ αὐτὸς ὀρθῶ λογισμῷ χρῆσασθαι, γινώσκεις ὅτι ἀσέβεια ἐστὶ τοῖς δαίμοσι θύειν. Μάξιμος εἶπεν· Στρέψαντες τὰ πλῆκτρα, τὰς πλευράς αὐτοῦ κεντήσατε. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Πρόκειμαι σοι. Ὡς θέλεις, τὸ σῶμά μου αἰκίε. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ἄλας προσαγάγετε, καὶ ὀστράκις αὐτοῦ τὰς πλευράς ἀναρρίψατε. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Ἐστερείσας ἀπὸ τῶν πλῆκτρῶν. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Κατ' ὄλιγον σε ἀφανίσω. Ἄνδρονίκος εἶπεν· Οὐ φοβροῦμαι σου τὰς ἀπειλάς. Ὁ γὰρ λογισμὸς μου κρείττων σου πάσης ἐπινοίας καὶ κακίας ἐστίν· ὅθεν καταφρονῶ C σου τῶν βασάνων. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Δίψαντες αὐτοῦ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς πόδας, φυλάττετε εἰς τὸ δεσμοτήριον.

incipiens * exterminem te. Andronicus dixit: Ego numquam sacrificavi ab infantia mea, et nunc non sacrifico. Præterea eis*, quibus me cogis sacrificare, dæmones sunt. Maximus dixit: Tangit corpus ejus. Athanasius cornicularius & dixit: Consentī præsidī. Pater tuus sum in annis; ideo consilior tibi. Andronicus dixit: Vade, consilium tibi da, quia senior es, et sensum non habes, tale consilium mihi dans, ut lapidibus et dæmonis sacrificem.

9 Maximus dixit: Non sentis tormenta, miser, ut miserearis tui, et recedas a vanitate ista, quæ te salvare non potest. Andronicus dixit: Vanitas ista valde bona est illis, qui spem habent in Domino; sapientia autem temporalis sempiternam mortem operatur. Maximus dixit: Quis te docuit stultitiam istam? Andronicus dixit: Sermo, qui vivificat, in quo et vivimus y, habentes in cælo Dominum, spem resurrectionis nostræ. Maximus dixit: Recede a stultitia tua, antequam incipiam te gravius torquere. Andronicus dixit: Corpus meum ante te positum est. Habes potestatem, fac, quod vis. Maximus dixit: Torquete tibiam & ejus fortiter. Andronicus dixit: Respiciat Deus, quia sine E causa me, sicut homicidam, penis subijcīs.

10 Maximus dixit: Contemnis præcepta principum, et tribunal meum nihil tibi videtur esse aa. Andronicus dixit: In Dei misericordia et veritate confido: inde hoc patior. Maximus præsides dixit: Misericors esses bb, si deos honorares, quos principes adorant. Andronicus dixit: Impietas est Deum verum derelinquere, et lapides adorare. Maximus dixit: Ergo deliquerunt principes? o damnate! Andronicus dixit: Deliquerunt, sicut intelligo. Nam si vis recto sensu intelligere, scito, quoniam delictum est dæmonis sacrificare. Maximus dixit: Convertite eum et latera ejus pungite dd. Andronicus dixit: Ante te sum, quomodo vis, corpus meum penis subijce. Maximus dixit: Tollite testas ee, et plagas ejus perficite. Andronicus dixit: Confortasti nunc corpus meum in plagis. Maximus dixit: Minutatim te exterminabo. Andronicus dixit: Non timeo comminationes tuas. Sensus enim meus melior est cogitatione malitiæ tuæ; propterea contemno tormenta tua. Maximus dixit: Ligatē ejus pedes et collum ferro, et sub custodia habeatur.

ANNOTATA.

a Cum anno 304 verosimilius passi sint martyrium SS. Martyres, ut in Comm. præv. dictum est, lege potius: Consule Diocletiano IX, et Maximiano VIII. Maximianus secundum consul fuit anno Christi 288, collegamque habuit non Diocletianum, sed Pomponium Januarium. Textus Græcus habet: Consule Diocletiano primum, nulla facta mentione Maximiani: annus primus consulatus Diocletiani a Fastis consularibus abest: secundus anno 285 illigatur, quo nondum Christianos persequi cœperat.

b Baronius, Rosweydyus, Codices Mss. tres apud Ruinartium habent VIII Cal. Aprilis, alius habet Julius: Codices Græci VIII Cal. Aprilis, quibus hic standum apparet.

c Cilicia civitas est, prius Solœ; ex quo autem eam piratis incolendam Pompeius dedit, Pompeiopolis dicta.

d Textus Græcus habet: σπεικωλάτρων spiculatorum: vox est Græco-barbara, non a speculari, sed a spiculis, quæ gestabant principum satellites, deducta: hujusmodi spiculator caput S. Joanni abstulit apud Marcum cap. 6, v. 27 et seq.

e Licitam fuisse militibus mutationem nominis, Baronius ad annum 290, num. 3 ex Diocletiani ad Julianum Rescripto ostendit.

f Militaris, quod stipendia meruerat: Romanus, quod erat civitatis jure donatus.

Ex RUINARTIO.
* Ms. Rem.
incipiam exterminare te
* ii

non ab simili modo sed æque incassum,

y

z

E

aggreditur.

aa

bb

cc

dd

ee

F

- Ex REINARTIO. g Apud Baronium citatum num. 4 legitur Syria: sed Claudiopolis Isauriae civitas est in D confinio Ciliciae sila.
- h Graece: Vitam privatam agere quaesivi vel optavi.
- i Missione nimirum honesta, ob S. Tarachi, ut apparet, senectutem, vel quod praescriptum legibus militandi tempus expleverat.
- k Uberior hic est textus Graecus, atque ita habet: Hortor te, ut, omni insania deposita, honores quidem augustos, reverearis autem nos, mihi que obtemperans legem patriam religiose observes.
- l Graecus textus ita sonat: Est alia lex, in quam vos impie agitis, cum lapides et ligna, hominum opera, adoratis.
- m Graece: Atqui et Christum quemdam dicebas esse Deum.
- n Supple ex textu Graeco: viventis.
- o Graece legitur: Ceterum sexaginta annorum sum. Acta a Metaphraste conscripta habent: εν εξήκοντα έτοις έτεσι, totis sexaginta annis, pro quibus apud Bigotium Latine leguntur anni sexaginta sex: apud Baronium vero et Surium anni sexaginta quinque.
- p Graece: Temetipsum admone.
- q Supple: Misso omni vaniloquio.
- r Apud Baronium et Surium habetur in Perge, quae etiam Pamphyliae civitas est. Metaphrastes etiam legit in Side. Codex Remigianus a ceteris dissidet, Pamphyliae Pisidiam, ad quam Side non spectat, perperam substituens.
- s Id est, ambas manus et pedes in nervo stringite. Ita Ruinartius.
- t Alius hic sequitur verborum ordo in textu Latino, alius in Graeco: ut Latina Graecis respondeant, sic lege: Christianus sum; hoc enim audire prorsus cupis: ecce igitur dixi tibi, me Christianum. Maximus praeses dixit: cum nihil id nomen iis, qui tibi praevivere, profuerit, dic interrogatus nomen tuum absque ambage. Andronicus dixit: si commune meum apud homines nomen quaeris, dictus sum Andronicus. Maximus praeses dixit: Quo genere es? Andronicus dixit: nobili, et apud Ephesios primario etc.
- u Graece legitur: Adolescentia tua facit, petulantior ut sis, augebitque tibi supplicia.
- x Praefecti scriba, seu, ut nunc loquuntur, secretarius, a cornu scriptorio seu atramentario sic dictus. Apud Surium pro Athanasio legitur Anaxius.
- y Graece additur: et vivemus.
- z Textus Graecus habet tibias. Cod. 2 Colbertinus et Rosweyodus Torquete os.
- aa Graece habetur: Cum impie te in deos et imperatores geras, ac tribunal meum spernas, insontem te dicis?
- bb Graece habetur: Pro pietate decerto, quae est in Deum verum.
- cc Lege: Pius esses etc., prout exiunt verba proxime praecedentia.
- dd Graece habetur: Vertentes scuticas, latera ejus pungite.
- ee Graece: Sal afferte et testis latera ejus perfricate.

CAPUT II.

Secunda SS. Martyrum interrogatio.

S. Taracho, frustra iterum ad sacrificandum diis illecto, Mopsuestic

a

b

c

d

e

os sazis contuditur,

d

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

e

Secunda interrogatio facta est in Siscia a civitate. Assidens Numerianus Maximus praeses dixit Demetrio centurioni: Voca implissimos Christianos, legi male servientes. Demetrius centurio dixit: Praesto sunt, domine. Maximus dixit: Scio, quia senectus honoratur in multis, propterea quod est in ipsis bona cogitatio, et sensus; proinde cogitasti apud te, Tarache, ne iterum in prioribus cogitationibus velis et hodie permanere: sed magis accede, sacrificia diis pro honore principum, ut honorem consequaris b. Tarachus dixit: Honorem istum si intelligerent et ipsi principes et alii, qui communicant sensibus eorum, omnes a caecitate cogitationum vanitatis suae separarentur, et in meliorem et fortiozem fidem a Deo verissimo vivificarentur c.

12 Maximus dixit: Lapidibus os ejus frangite, et dicite ei: Recede a stultitia tua. Tarachus dixit: Si non eram astutus d, similis tibi essem insensatus. Maximus dixit: Ecce, dentes tuos vides comminutos; miserere tui jam, miser. Tarachus dixit: Non mihi suadebis e in nihilo: nam, si omnia membra mea collidas, ego insto fortis in eo, qui me fortem

Δευτέρα εξέτασις εν 'Αναζαρθεῖ τῆδ' εν μη τροπόλει. Φλάκιος Γάιος Νουμριανός Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Κάλεϊ τοὺς τῆς ἀσεβοῦς θρησκείας ὑπὴρέτας τῶν Χριστιανῶν. Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Ἐσθήμασι, κύριε, θέομαι σου. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Οἱμοι, Τάραχε, πάνυ τὸ γῆρας τίμων τοῖς πλείοσι τῶν ἀνθρώπων εἶναι νομίζω, διὰ τὸν προσόντα μοι εἰς συμβουλῶν λογισμὸν· ἔδεν νοουδηήσας σεαυτὸν, μὴ θελήσης τοῖς προτέροις λογισμοῖς καὶ σήμερον ἀποχρησασθαι, ἵνα ὕσας τοῖς θεοῖς, τὸν ὑπὲρ εὐσεβείας ἔπαινον ἀναδέξῃ. Τάραχος εἶπεν· Χριστιανός εἰμι· τὸν δὲ ἔπαινον τοῦτον εὐχομαι σε καὶ τοὺς αὐτοκράτοράς σου, καὶ πᾶσαν ἀποδεξιμένους τὴν πάρωσαν * τυφλώσεως ἀναδέξασθαι λογισμὸν κρείττονα καὶ στερεωκοπιθέοντα, ὑπὸ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἀπόρρητον, ζωοποιήσθηναι.

12 Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Λίθους τὸ στόμα αὐτοῦ κόψατε, καὶ εἰπατε αὐτῷ· παύσου ἀπὸ τῆς μαριρίας σου. Τάραχος εἶπεν· Εἰ μὴ ἔνησον, ὁμοίός σου μαρὸς ἂν ἦμην. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Ἴδε καὶ τοὺς ὀδόντας σου σαλευθέντας, καὶ σεαυτὸν ἐλέησον, πανάθλιε. Τάραχος εἶπεν· Οὐ λυτεῖς * με ἐν ὀδόντι, κἄν ἑκαστον τῶν μελῶν μου ἀκρωτηριάσῃ· ἀλλ' ἔσθημά σοι ἐδραῖος ἐν τῷ ἐδυννακούντι με Χριστῷ.

* Me.

ἀπόρρητον.

τῆς

* μελών

Μάξιμος

A Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν. Πεισθήτη μοι, λυσίτελει γὰρ σοι, καὶ θύσον προσελθόντων. Τάραχος εἶπεν· Εἰ ᾗδεν ὅτι συμφέρεται μοι, οὐκ ἂν ἐπασχον ταῦτα. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Τύπτουτες αὐτοῦ τὸ στόμα, κράξεν αὐτῷ φήσατε. Τάραχος εἶπεν· Τῶν ὀδόντων μου διαπεπτακόντων, καὶ τῶν σαγιάνων συγκλασθέντων κράξεν οὐ δύναμαι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Καὶ οὐδὲ οὕτως πείθῃ, ἀνόσιε; προσελθόν τοῖς βωμοῖς σπείσαι τοῖς θεοῖς. Τάραχος εἶπεν· Εἰ καὶ τὴν φωνὴν μου ἐνεπόδισας εἰς τὸ κράξεν, ἀλλὰ τὸν τῆς ψυχῆς μου λογισμὸν οὐδὲν βλάψεις· εἰς μέγιστα γὰρ εὐτονίαν με ἀποδύμησας.

13 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐγὼ σου τὸν τόνον καθαιρῶ, ἀνοσιώτατε. Τάραχος εἶπεν· Πάσαις ταῖς ἐπινοίαις σου προβεβλημένους, ἥττω σε ἐν ὀνόματι τοῦ ἐνδυναμοῦντός με Θεοῦ. Μάξιμος εἶπεν· Προσαγάγετε αὐτῷ πῦρ εἰς τὰς χεῖρας, ἀπλώσαντες αὐτάς. Τάραχος εἶπεν· Τὸ πῦρ σου οὐ φοβούμαι τὸ πρόσκαιρον· φοβούμαι δὲ, μὴ ἄρα σου* πεισθῆς, τοῦ αἰωνίου πυρὸς μέτοχος γίνωμαι. Μάξιμος εἶπεν· Ἴδού καὶ αἱ χεῖρές σου ἠφανίσθησαν ἀπὸ τοῦ πυρὸς· παύσεις τῆς μανίας σου, ἀνόητε, καὶ θύεις; Τάραχος εἶπεν· Ὅστω μοι ὀμιλεῖς ὡς παραιτησαμένου τὸ σῶμα ἐπινοίας πείθεις, καὶ νῦν* ἔτι στερεὸς εἰμι ἐν πᾶσιν ὅς κατ' ἐμοῦ πράττεις. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Δήσαντες αὐτὸν καὶ τῶν ποδῶν ἀναρτήσατε εἰς ὕψος, καὶ καπνὸν ὀριμῆ* προσαγάγετε τῇ ὕψει αὐτοῦ. Τάραχος εἶπεν· Τοῦ πυρὸς σου κατεσφρόνισα· καὶ τὸν καπνὸν σου ἔγω φρονήθηναί; Μάξιμος εἶπεν· Θύσαι ἠκολούγησον, ὡς ἀνήρησαι. Τάραχος εἶπεν· Θύσον σου, ὡς ἔχεις ἔδος, ὑπατικῆ, καὶ ἀνδρώπους* θύειν ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο τοῦτο πράξειν.

* Ed. σοι

* Ed. μου τὰς ὀμὰς σου ἐπινοίας, πείθῃ κανόν * Ed. ὀριμὴν * I, ἀνδρώπους

14 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Προσαγάγετε αὐτῷ ἔδος ὀριμῆ μετὰ ἄλατος κατὰ τῶν μικτήρων αὐτοῦ. Τάραχος εἶπεν· Τὸ ἔδος σου γλυκὴ ἐστὶ καὶ τὸ ἄλας σου ἐμοὶ μωρὸν. Μάξιμος εἶπεν· Μίξαντες σίναπον τῇ ἔξει ἐκχέετε αὐτῷ κατὰ τῶν ὠνῶν. Τάραχος εἶπεν· Πλανῶσί σε οἱ ὑπηρέται σου, Μάξιμε, καὶ μέλι ἀντὶ συνάπτης ἐνέγεις μοι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐπινοήσω σοι βρασάνους τῇ ἐξῆς δικασίῳ, καὶ παύσω σε τῆς μορίας σου. Τάραχος εἶπεν· Κἀγὼ ἐτοιμότερος ταῖς ἐπινοίαις σου γενήσομαι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Καθελόντες αὐτὸν καὶ δῆσαντες σιδήροις, παράδοτε τῷ δεσμοφύλακι· τὸν δὲ ἔφηρον μετὰ τούτου κάλει.

15 Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Ἔστηκε, κύριε, δέομαί σου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Λέγε μοι, Πρόβιε, ἔκρινας ἀπαλλάττεσθαι τῶν βρασάνων, ἢ οὐδέπω τῆς μορίας σου ἀπαλλάττη; ἔδεν προσελθόν θύσον τοῖς θεοῖς, ὃ καὶ οἱ αὐτοκράτορες ὑπὲρ κοινῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων πράττουσιν. Πρόβιος εἶπεν· Ἐτοιμότερός σου καὶ σήμερον κατέστηκα, καὶ ἐκ τῶν πρώτων ἐξετάσεων καὶ πληγῶν δυναμώτερος, διὸ καὶ πείρα μου λάμβανε, πάσαις ἐπινοίαις καὶ ἐπαγγελίαις τιμωρίων· οὔτε γὰρ σὺ, οὔτε οἱ αὐτοκράτορές σου, οὔτε οἱ δαίμονες οἵς θρησκείεις πλανώμενος, οὔτε ὁ πατήρ σου ὁ σατανὰς πείσουσί με ἀσεβήσαντα προσκυνῆσαι θεοῖς, οἷς οὐ γινώσκω. Ἐγὼν δὲ τὸν Θεὸν μου ἐν τοῖς οὐρανοῖς, αὐτὸν λατρεύω προσκυνῶσα. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Οὗτοι γὰρ οὐκ εἰσι θεοὶ ζῶντες, ἀνοσιώτατε; Πρόβιος εἶπεν· Οἱ ἐν λίθῳ καὶ ξύλῳι ἔργῳι χειρῶν ἀνθρώπων τυγχάνοντες, πῶς δύναται θεοὶ εἶναι ζῶντες; Σφάλλη ὑπὸ πολλῆς ἀγνοίας, τούτοις θρησκείων, ὑπατικῆ.

16 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Σφάλλεσθαι με νοουσοῦντά σε ἡγή, ὃ μισθὸν κεφαλῆς, θρησκείοντα τοῖς θεοῖς; Πρόβιος εἶπεν· Θεοὶ οἱ οὐκ ἐποίησαν τὸν

Octobris Tomus V.

facit. Maximus dixit : Crede mihi, quia melius est tibi, ut sacrifices. Tarachus dixit : Si scirem, quia melius erat, hæc non paterer a te. Maximus dixit : Cædite illum in os, clamantes f : Responde. Tarachus dixit : Maxillæ meæ fractæ sunt, quomodo respondeam tibi g ? Maximus præses dixit : Et in omnibus istis non consentis, o insensate ? Accede ergo ad aram, et immola diis. Tarachus dixit : Si vocem clamoris mei subtraxisti, sensum animæ meæ non nocuisti, sed in melius me ædificasti.

Ex RUINARTIO.

13 Maximus præses dixit : Ego duritiam tuam exponam *, maledicte. Tarachus dixit : Omnibus cogitationibus tuis adsum, sed vinco in eo, qui fortem me facit, id est, in nomine Dei. Maximus dixit : Afferte ignem, et expandite manus ejus et urite. Tarachus dixit : Ignem tuum temporalem non timeo ; timeo autem, si consensero tibi, ne forte ignis æternus in me dominetur. Maximus dixit : Quid nunc ? ecce manus tuæ exterminatæ sunt ab igne : requiesce a vanitate tua, insensate, et immola diis. Tarachus dixit : Sic mihi loqueris, quasi jam voluntati tuæ consenserim, aut crudelitati tuæ voluntatem dederim. Fortis autem sum in omnibus, quæ adversum me præparantur h. Maximus dixit : Ligatæ eum a pedibus, et in altum suspendite, et acrem fumum supponite ad faciem ejus. Tarachus dixit : Ignem tuum contempsi ; et fumum tuum timere debeo ? Maximus dixit : Cum suspensus es, consenti et sacrificat. Tarachus dixit : Sacrificat tu, præses, sicuti consuetudinem habes sacrificare hominibus : mihi autem non licet hoc facere.

ignis fumusque admoetur, * at. Ed. expellam

E

h

14 Maximus dixit : Afferte acetum acre cum sale, et in naribus ejus infundite. Tarachus dixit : Acetum tuum dulce est mihi, et sal mihi fatuus est. Maximus dixit : Immisceat sinape cum aceto, et perfundite nares ejus. Tarachus dixit : Fallunt te ministri tui, præses ; mel pro sinape infuderunt mihi. Maximus dixit : Cogitabo proxima sessione alia tormenta, et te quiescere faciam ab stultitia tua. Tarachus dixit : Et me paratum invenies in omnibus cogitationibus * tuis. Maximus dixit : Deponite eum, et vinculis ferreis ligatæ, ut tradatur in custodiam : sequentem autem ejus adducite.

nares aceto et sale torquentur :

* Comp. tormentis

15 Demetrius centurio dixit : Præsto est, domine. Maximus dixit : Dic mihi, Probe, cogitasti parcere tibi a pœnis, aut adhuc ab insania tua non recedis ? sed nunc accede et immola diis : quoniam et ipsi principes pro salute hominum sacrificant. Probus dixit : Audax tibi assisto ; nam et præteritis interrogationibus et plagis fortissimus sum, et nunc proba in me de omnibus tormentis tuis : neque tu, neque principes tui i facietis me delinquere, ut sacrificem diis, quos nescio. Habeo autem Deum meum in caelis. Ipsi soli servio et adoro. Maximus dixit : Isti non sunt dii vivi, maledicte ? Probus dixit : Lapidis et ligna, opera manuum hominum, dii quomodo possunt esse viventes ? Erras a multa ignorantia his sacrificans, præses.

F Probum vero

16 Maximus dixit : Errantem me dicis, o malum caput, diis sacrificantem ? Probus dixit : Dii, qui non fecerunt cælum et terram,

a diis constantia

Ex Ruinartio.
k

pereant h. Maximus dixit: Cessa de astutia tua et immola diis, Probe, et salvus eris. Probus dixit: Ego diis multis non sacrifico; sed quem scio Deum verum, adorans adorabo eum. Maximus dixit: Ergo accede et immola Jovi, deo magno, et non multis, sicut dixisti. Probus dixit: Ego Deum habeo in caelis; ipsum solum timeo; nam, qui a te dicuntur dii, non iis consentio, neque adoro. Maximus dixit: Iterum dico tibi: Immola Jovi deo invictissimo l. Probus dixit: Illum dicis deum, qui cum sua sorore fornicatus est, et alia multa fecit, quae non possum dicere m. Istum deum dicis?

οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἀπολέσθωσαν, καὶ πάντες οἱ Δ θεοὶ θρησκείαντες αὐτοῖς. Ὁ θυσιάζων γὰρ θεοῖς ἐτέροις, ἐξολοθρευθήσεται. Τῷ γὰρ Κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς θυσίαν δεῖ προσφέρειν οὐ δι' αἵματος, ἀλλ' αἰνέσεις ἐν καρδίᾳ καρδίᾳ, τῆς εἰς αὐτὸν ἀληθείας καὶ γνώσεως. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πανσάμενος τῆς ἐπιλοκάκου φρονιότητός σου, θύσον τοῖς θεοῖς, Πρόβε, καὶ σώσῃτι. Πρόβος εἶπεν· Πολλοὶς θεοὶς οὐ λατρεύω· ὃν δὲ γνώσκω Θεὸν εἶναι ἀληθῶς, εὐσεβῶς τοῦτω λατρεύων προσκυνῶσω. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Οἰκοῦν τῷ τοῦ Διὸς προσελθὼν βωμῷ θύσον, ἵνα μὴ πολλοῖς, ὡς ἔφη, λατρεύῃς θεοῖς. Πρόβος εἶπεν· Ἐγὼ Θεὸν ἔχω ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τοῦτον καὶ φοβούμαι τοῖς γὰρ λεγομένοις ὑπόσου θεοῖς οὐ λατρεύω. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Καὶ πάλα ἔφη, καὶ νῦν ἔρω, θύσον τῷ μεγάλῳ θεῷ καὶ ἀητήτῳ ἐπόπτῳ Δί. Πρόβος εἶπεν· Τὸν τῆς ἰδίας ἀδελφῆς ἀνδρα, μοιχὸν τε καὶ παιδοφθόρον, πόρον τε καὶ βέβηλον, ὡς πάντες οἱ ποιηταὶ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ἵνα μὴ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ καὶ ἄσμενα λέγω καὶ ἀπόρρητα, τοῦτω, ἅδικε καὶ ἀνόσιε, κελεύεις με θύειν;

nec verbera, nec pedum ca-
pitique ustulatio

17 Maximus dixit: Frangite os ejus, ut non blasphemet. Probus dixit: Quid me caedis? Omnes, qui ei immolant, hoc dicunt. Non mentior, sed verum dico, sicut et tu ipse optime nosti. Maximus dixit: Stultitiam tuam modo convertito n. Nunc ignite ferrum, et mittite illi o. Probus dixit: Ignis tuus tepidus est, et me non contingit. Maximus dixit: Ignite acrius ferrum, et, stante eo, injicite illi p. Probus dixit: Nunc vere tepidus factus est ignis tuus. Irrident te ministri tui. Maximus dixit: Ligate eum, et tendite, et nervis crudis caedite, et aperite dorsum ejus q. Probus dixit: Ignem tuum non timui; tormenta tua contemno. Sed, si habes aliam cogitationem, adhibe, ut cognoscas, qui est in me Deus. Maximus dixit: Radite ei caput, et prunas igneas superponite ei. Probus dixit: Ustulasti mihi pedes et caput; et probasti, quia Dei servus sum, et tolero iram tuam.

17 Μάξιμος ἡγεμῶν λέγει· Τύπτοντες, αὐτοῦ τὸ στόμα, λέγετε αὐτῷ μὴ βλασφήμει. Πρόβος εἶπεν· Τί με δέρεις; Τοῦτο προσιπὸν σοὶ· ὅτι οἱ θρησκείοντες αὐτοῖς, οὗτοι περὶ αὐτῶν λέγουσιν· ἔδεν οὐ ψεύδομαι, ἀλλὰ ἀληθεῖω, ὡς καὶ σὺ γνώσκεις. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τὴν μοῖραν σου τρίψω, τὴν αἰκίζόμενός σε; πυρώσαντες οὖν σιδήρα, ἐπιστήσατε αὐτόν. Πρόβος εἶπεν· Τὸ πῦρ σου ψυχρὸν ἐστὶ καὶ οὐχ ἄπτεταί μου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πυρώσαντες αὐτὰ εἰκονώματα, ἐπιστήσατε αὐτὸν κρατοῦντες κατ' ἐκείτερα. Πρόβος εἶπεν· Τὸ πῦρ σου ψυχρὸν γέγονεν, οἱ ὑπῆρέται σου καταπαύσουσί σου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Δήσαντες αὐτὸν τείνατε, καὶ νεύροις ὡμοῖς σχίσσατε* τὸν νῶτον αὐτοῦ, λέγοντες αὐτῷ * l. κόψατε Θεὸν καὶ μὴ μωρίζε. Πρόβος εἶπεν· Τὸ πῦρ σου οὐκ ἐφοβήσῃ, καὶ τῶν βασιάνων σου οὐ φρονιζῶ. Ἐτέραν εἰ τινα ἄλλην ἔχεις μηχανὴν τιμωρίας, πρόσφερε, ἵνα δεῖξω τὸν ἐν ἐμοὶ Θεόν. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Ξυρήσαντες αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ἀνδρακας ἐκκεκαυμένους ἐπίθετε. Πρόβος εἶπεν· Ἐκαυτήρισάς μου τοῖς πόδας καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐδοκίμασας ὅτι Θεοῦ εἰμι δούλος, καὶ φέρω τὰς ἀπειλάς σου.

dimovet:

18 Maximus dixit: Si deorum servus esses, sacrificares eis, et adorares eos. Probus dixit: Ego servus Dei sum, et non deorum, qui perdunt eos, qui consentiunt eis. Maximus dixit: Nonne omnes, qui consentiunt eis, praesto sunt ante tribunal meum, a diis honorati et principibus? tu autem, ter maledicte, spectaris * ab omnibus propter inobedientiam tuam r. Probus dixit: Crede mihi; omnes perierunt, nisi conversi poenitentiam egerint, super quod deliquerunt; nam scientes servierunt idolis, et Deum vivum dereliquerunt s. Maximus dixit: Frangite ei faciem, ut non dicat Deum, sed deos. Probus dixit: Quia veritatem locutus sum, jussisti frangi os meum, iniquissime. Maximus dixit: Non solum os tuum, sed et linguam tuam blasphemam incidam, ut recedas ab stultitia sermonum tuorum, et imoles diis. Probus dixit: Etsi, quod loquitur in me, organum incidi facias, habeo interiorem et immortalem linguam, ex qua responsum faciam. Maximus praeses dixit: Nunc et hic recipiatur in custodia; alium sequentem eum asserite.

18 Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Εἰ θεῶν δούλος ἦς, ἔδυνες ἀν αὐτοῖς, καὶ εὐσεβῆς ἦς. Πρόβος εἶπεν· Ἐγὼ Θεοῦ δούλος εἰμι, καὶ οὐ θεῶν τῶν ἀπολλυόντων τοὺς φοβουμένους αὐτοῦς. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Πάντες οὖν οἱ εὐσεβούντες αὐτοῖς, τρικατάρτα, οὐ παρεστῆκασι μου τῷ βήματι τίμοι τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς σέβασταῖς, ἡμᾶς τε καθορῶντες, ὑπὲρ δυσφημίας, τῶν θεῶν τιμωρουμένους. Πρόβος εἶπεν· Ἦστέουσιν ὅτι ἀπόλοιστο, εἰ μὴ μετονοῦσασιν ἐφ' οἷς ἐπράξαν καὶ μὴ νοήσαντες* δούλεύουσι δὲ τῷ ζῶντι Θεῷ. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Κλάσατε αὐτοῦ τὴν ὄψιν, ἵνα τανοήσαντες μὴ λέγῃ Θεόν, ἀλλὰ θεοὺς. Πρόβος εἶπεν· Ἀληθῆ λέγοντα τύπτεσθαι τὸ στόμα μου κελεύεις, παρανομώτατε; Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Οὐ μόνον τύπτεσθαι τὸ στόμα σου κελεύω, ἀλλὰ καὶ τὴν βλάσφημόν σου γλώσσαν περιποῖναι κελεύω, ἵνα πανσάμενος τῆς μαρολογίας σου θύσης προσελθὼν. Πρόβος εἶπεν· Κἄν τὸ λαλοῦν ὄργανον περικόψαι βελήσης, ἔχω ἐνδὸν τὴν ἀθάνατον γλῶτταν, δι' ἧς ἀποκρίνομαι σοι. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τέως καὶ οὗτος ἀναληφθήτω εἰς τὸ δεσμοτήριον· ἐπὶ τοῦ βήματος κάλει Ἀνδρόνικον.

frustra item S. Andronico

19 Demetrius centurio dixit: Praesto est, domine. Maximus praeses dixit: Qui ante te interrogati sunt, Andronice, multa tormenta passi sunt, et nihil lucrum fecerunt miseri: sed

19 Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Ἔσθικε, κύριε, δεῖμαί σου. Μάξιμος ἡγεμῶν εἶπεν· Τῶν πρὸ σου ἐξετασθέντων πολλὰς τιμωρίας ὑπομεμενηκότων, καὶ μηδὲν ὠφελῆθέντων, τρισάβλη, ἀλλὰ καὶ μετὰ μυρίους καὶ

A και τοσούτους αικισμούς μόλις επίσηθησαν εὐσεβῆσαι τοῖς θεοῖς, τιμὰς οὐ μικράς παρὰ τῶν αὐτοκράτῳρων δέξασθαι ἔχουσιν. Ὅθεν πείσων καὶ σὺ σεαυτὸν πρὸ τῶν βασιάνων, καὶ κερδῆσαι θέλησον τὰς τιμωρίας, ἵνα θύσας τοῖς θεοῖς εὐσεβῆς γεγενημένος καὶ ὑπήκοος τοῖς σεβαστοῖς, τιμὰς παρ' ἐκείνων σοι προπούσας δέξῃ. Εἰ δὲ μήθουληθῆς, ὀνυμῖ σοι τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀπειθήτους αὐτοκράτορας, οὐχ ἀπλῶς ἀπειθήσαντά σε τιμωρήσομαι. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Μηδὲ τῶν πρὸ ἐμοῦ σοι ἀπολογησάμενον τοσαύτης ἀδρανίας* μου καταγίνωσκε, μηδὲ εἶκιν ποικιλίας λόγους καὶ τὸ ἡμέτερον φρόνημα ἀπατᾶν νόμιζε. Οὗτε γὰρ αὐτοὶ τὸν πατρῶον νόμον ἀρνησάμενοι πεισθίεν τῇ σῆ μανίᾳ, καταλιπόντες τὰς εἰς Θεὸν ἡρώων ἐλπίδας. Οὗτε ἐγὼ τοσούτον ἑλαττονήσω πίστει καὶ ὑπομονῇ τῇ πρὸς τὸν Κύριον καὶ Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν, ἡμέτερος θεοὺς σου γνώσκω, μήτε σε, μήτε τὸ βῆμα σου φοβούμενος. Ὅστε τὰς ἀπειλὰς σου πλήρου, καὶ τὰς τιμωρίας ἐπάγαγε, καὶ τὰ βασανιστήρια εὐτρέπιζε, καὶ πάντα τρόπον ἐπιχειρεῖ ἐπὶ τὸν τοῦ Θεοῦ δούλου, βίαζε.

* supplē
μηδὲ

20 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Τίνατε αὐτὸν τοῖς πόλοις, καὶ νεύροις ὠμοῖς μασιζήτε. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ὅθεν μέγα* ἐπεγγεῖλο κατ' ἐμοῦ πράττειτε, ὁμῶντων τε τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς παρὰ σοὶ αὐτοκράτορας· B αὐταὶ σοὺ εἰσὶν αἱ ἀπειλαὶ; Ἀθανάσιος κορινθουλάριος εἶπεν· Ὅλου τὸ σῶμά σου ἐν τραυμᾷ ἐστίν, καὶ οὐδὲν ἡγῆ τοῦτο, πανάδλιε; Ἀνδρόνικος εἶπεν· Οἱ ξάντα Θεὸν ἀγαπῶντες, τούτων οὐ φροντίζουσιν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἄλας πάσατε αὐτοῦ τὸν νότον. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Πλειοῖά μοι πασθῆναι κέλευσον, ἵνα ἄσπικτος διαμείνας δυναθῆναι ἀντιστήναι τῇ κακίᾳ σου. Μάξιμος εἶπεν· Στρέψατε αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν γαστέρα τύψατε, ἵνα αἱ πρῶται πληγαὶ ἀναξανθεῖσαι μέχρι τῶν μυελῶν αὐτοῦ καταδράμωσιν. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Καὶ ταῖς πρῶταις σου βασάνοις τραυματισθεῖς, ὅλου τὸ σῶμά μου ὑγιές ἐστίν, ὡς ἐδέξατο, τῷ βῆματί σου παρέστηκα νῦν· ὁ θεραπεύσας με τότε, ἰασεται με καὶ νῦν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ὁ παρήγγειλα ὑμῖν, κακοὶ στρατιῶται, μηδενὸς αὐτοῖς θεραπείας τυχεῖν παρὰ τίνος, ἀλλὰ μόνου ἀνεπιμελήτους, ὡς τοῖς θράνυμασι τῶν πληγῶν κατατροχόμενος πεισθῆναι ἡμῖν; Πηγάσιος κομμενταρῆσιος εἶπεν· Μὰ τὸ σὺν μέγεθος, οὐδεὶς αὐτῶν ἐπεμελήθη, οὐδὲ εἰσῆλθε τις πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ τῇ ἐνδοτάτῃ φυλακῇ ἐφορουροῦντο δεδεμένοι· εἰ δὲ εὐροῖς ὅτι ψεύδομαι, κεφαλὴν ἔχω, ἐξουσίαν C ἔχεις.

* adde:
ὄν

21 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Πῶς οὖν αἱ πληγαὶ αὐτῶν γέγοναν ἀφανεῖς; Πηγάσιος κομμενταρῆσιος εἶπεν· Οὐκ οἶδα ὡδὲς ἐθεραπεύθησαν μὰ τὴν σὴν ἀρετήν. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ὁ ἡμέτερος σωτῆρ καὶ ἰατρός, ἀνόητε, μέγας ἐστὶ καὶ τοὺς εὐσεβεῖς τῷ Θεῷ οὐ φαρμάκων ἐπιθέσει θεραπεύει, ἀλλὰ λόγῳ ἰωμένος τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν· κατοικεῖ μὲν οὐρανῶς, πάρεστι δὲ ἡμῖν ἀπανταχῆ, ὅν σὺ οὐ γνώσκεις ἀσύνητος ὢν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Αὐταὶ σοι αἱ μαρολογίαι οὐδὲν σε ὠφελήσουσιν, ἀλλὰ προσελθὼν θύσον τοῖς θεοῖς, ἵνα μὴ κακηκάνως σε ἀπαλλάξω. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Τὸ ἄπαξ καὶ τὸ δεύτερον ὑπ' ἐμοῦ σοι ρηθῆν ἐν ἐστίν· οὐ γὰρ παιδίον εἰμὶ δυνάμενον κολακείᾳ λόγων ἀπατάσθαι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Οὐ νικήσεται με καταφρονήσαντες ἐμοῦ καὶ τοῦ βῆματος μου. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ἄλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἡττηθῶμεν ταῖς τῶν λόγων καὶ βασανιστηρίων ἀπειλαῖς· ἔξει δὲ ἡμεῖς γενναίως ἀθλητὰς τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐνδυναμοῦντος ἡμᾶς διὰ Χριστοῦ, τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. Ἐν μέρους δὲ τάχα καὶ σὺ γνώσκεις, ὑπατικῆ, ὅτι οὐ φοβηθῆσάμεθα σε οὐδὲ τοὺς αἰκισμούς σου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Παρασκευασθήτωσάν μοι ποικίλα βασανιστήρια, τῇ ἑτέρᾳ περὶ αὐτοῦ ἐξήτάσει. Οὗτος

post tanta et talia, quæ passi sunt, vix potui-
mus eos convertere ad deos. Honorem autem
magnum accepturi sunt a principibus. Unde et
tu ipse consule tibi, et lucrare tormenta, et sa-
crifica diis nostris, et voluntati nostræ obedias,
ut honorem dignum consequaris a principibus.
Si autem nolueris, juro tibi per deos et invi-
ctissimos principes nostros, ne æstimes, quia
de manibus meis evades t. Andronicus dixit :
Miser et mendax, quid me fallis? Non enim
potes libertatem nostram convertere, aut sen-
sum nostrum conculcare. Neque enim potue-
runt Dominum negare, et stultitiæ tuæ consen-
tire. Existima ergo, quia et me talem invenies.
Armatus a Deo meo ante te assisto in fide et
virtute Domini Dei omnipotentis et Salvatoris
nostri, neque deos tuos sciens, neque principes,
neque tribunal tuum metuens. Et nunc om-
nes cogitationes tuas et omnia genera pœna-
rum, quas excogitasti adversum Servos Dei,
proferantur in medio u

20 Maximus dixit : Tendite eum in palis,
et nervis crudis cœdite eum. Andronicus dixit :
Nihil magnum adversus tuam priorem commi-
nationem excogitasti α : hæ sunt omnes minæ β
Athanasius cornicularius γ dixit : Totum cor-
pus tuum vexatum est, et pro nihilo habes om-
nia ista, miser? Andronicus dixit : Qui Deum
vivum diligunt, ista omnia contemnunt. Ma-
ximus præses dixit : De sale fricate ei dorsum*.
Andronicus dixit : Plus jube salem mitti, ut
possim conditus esse, et stare contra malitiam
tuam. Maximus dixit : Convertite eum, et in
ventrem cœdite, ut priores plagæ excitentur,
et usque ad medullas descendant. Andronicus
dixit : Et in prima interrogatione vexasti cor-
pus meum, et sanus ante tribunal tuum obla-
tus sum. Præsto est et nunc, qui me curat et
salvat. Maximus præses dixit : Non præcepti
vobis, o mali milites, ut nemo ad eum accede-
ret, neque curaret; sed sic esset, ut vulnera
ipsa in se putirent? Pegasius * commentari-
ensis z dixit : Per magnificentiam tuam nemo
eum curavit, neque aliquis intravit ad illum.
In interiori custodia servabatur in vinculis : et,
si inveneris me mendacem, caput habeo; po-
testatem habes.

u
noux plagæ,
prioribus
E
x
y
* Rosweyd.
plagas ejus

* al. Pagasius
z

21 Maximus præses dixit : Quomodo ergo
plagæ ejus non parent? Pegasius commentari-
ensis dixit : Nescio, quomodo curatus sit, per
nobilitatem tuam. Andronicus dixit : Medicus
noster grandis est et pius, o stulte. Non me-
dicamentum ponit aut emplastrum, sed solo
sermone curat omnes, qui sperant in eum. Ha-
bitat enim in celo : præsens est ubique, quem
tu non agnoscis, insensate. Maximus præses
dixit : Hi sermones stultitiæ tuæ nihil tibi pro-
derunt : sed accede et sacrifica diis, ut non,
male et sceleste aa, perdam te. Andronicus di-
xit : Et primo et secundo, quæ a me audisti,
unum sunt. Non enim puer sum, ut seducar
sermonibus tuis, et conculcer. Maximus dixit :
Non me vinces aut contemnes tribunal meum.
Andronicus dixit : Neque nos vincimur a ser-
monibus tuis, aut tormentis, aut ira tua; sed
adsumus in conspectu tuo athleteæ fortes in eum,
qui nos confortat, Jesum Christum Dominum
nostrum. Nam ex parte forte sentis et cogno-
scis, præses, quoniam non timemus te, neque
pœnas tuas. Maximus dixit : Parentur mihi alia
tormentorum

divina ope sa-
natis, inferun-
tur.

aa

EX REINARTIO.

tormentorum genera proxima sessione. Hic autem in vinculis ferreis recipiatur in custodia, et a nullo videatur in imo carceris.

δὲ ἐν ἀσφαλείᾳ σιδήρων γεγεννημένος ἀναληφθήτω εἰς τὸ δεσμοκτήριον, μηδένους αὐτοῦς ὄντων ἐπὶ τῆς εἰρηκτῆς.

ANNOTATA.

a Siscia inter Anazarbum et Mopsuestiam, Ciliciæ civitates, sita quidem erat; at neque Sciscia, neque Anazarbi habitam fuisse hanc secundam de SS. Martyribus quæstionem, sed Mopsuestiæ, num. 17 Commentarii prævii ostensum est.

b Hanc Maximi ad S. Tarachum orationem melius exprimit apographum nostrum Vaticanum hoc modo: Οἱμοι, Τάραχε, πάντῃ τὸ γήρας τίμιον τοῖς πλείοσι τῶν ἀνθρώπων εἶναι νομίζω· διὰ οὖν τὸν προσόντα σοι εἰς συμβουλίαν λογισμῶν, νοουθετήσας σεαυτὸ μὴ θελήσεις τοῖς προτέροις σου λογισμοῖς καὶ σήμερον ἀποχρήσασθαι· ἀλλ' ἵνα θύσας etc. Heu mihi, Tarache, multo senectutem (subintelligo tuam) plerisque hominum in honore esse arbitror: itaque per eam, quæ in te est, animi prudentiam, a temet ipso monitus, noles pristinis mentis tuæ sensis hodie quoque abuti, ut pietatis laudem, oblato diis sacrificio, consequaris.

c Verba Græca sic sonant: Christianus sum: opto autem, ut tu principesque tui, laude ista omnique mentis cæcitate abjecta, meliora ac firmiora sapiatis, et a Deo vero vivificemini.

d Si non essem sobrius, seu, nisi saperem.

e Græce: Nulla in re dolore me afficies vel lædes.

f Græce: Ut clamet, dicite. Apud Rosweydam præmittuntur hæc: Extendite eum et nervis crudis cædite: Tarachus nihil respondit: et, cum non amplius loqueretur, Maximus præses dixit: Cædite etc.

g Responsio S. Tarachi in textu Græco talis est: Excussis mihi dentibus, fractisque maxillis, clamare non possum.

h Correctius apud Bigotium hæc ita leguntur: Οὕτω μοι ἔμειπες, ὡς παρατηρησάμενος μου τὰς ὁμὰς σου ἐπινοίας, πεῖθῃ καὶ νῦν, ὅτι στερεὸς εἰμι ἐν πάντι, οἷς κατ' ἐμοῦ πράττεεις. Ita mecum agis, quasi crudelia tua inventa aversato; persuasum saltem nunc habe, me fortem esse in omnibus, quæ adversum me facis.

i Intersere: Neque, quibus deceptus servis, dæmones, neque pater tuus satanas facietis etc.

k Adde ex textu Græco: Et omnes, qui illos colunt: qui enim sacrificat diis alienis, exterminabitur. Cæli enim terræque Domino offerenda est hostia non sanguinis, sed laudis in corde puro, quæ est veritatis in ipsum et scientiæ.

l Græce legitur: Sacrificia Jovi, deo magno et inspectori invicto.

m Sequitur Græce: Quem sororis suæ maritum, adulterumque peullarumque corruptorem, scortatorem et profanum omnes poetæ testantur, ne cætera ejus parum decora ac nefanda dicam, huic, inique ac impie, sacrificare me jubes?

n Interpres pro τρέφο legiti στρέφο; hincque posuit convertito pro alo. Sequitur: non mulctans te, quod omisit interpres; quod versioni suæ non quadraret.

o Superimponite illum.

p Græce: Utrimque arreptum superimponite.

q Sequitur: Dicentes ipsi: Sacrifica, neque stultesce.

r Græce legitur: Vos despiciunt ob deorum contumelias cruciatos.

s Apud Bigotium: Ἀπόλοντο, εἰ μὴ μετανοήσωσαν, ἐφ' οἷς ἐπράξαν, καὶ εἰ μὴ μετανοήσαντες δουλεύσωσι τῷ ζῶντι Θεῷ. Perierunt, nisi pœnitentiam de commissis egerint, ac pœnitentiam agentes servierint Deo viventibus.

t Græce legitur: Non uno supplicii genere reluctantem afficiam.

u Græca sic habent: Nec eos, qui prius me tibi rationem reddiderunt, neque me tantæ ignaviæ argue, nec callidis tuis ratiociniis morem nos gerere, et animi nostri sensum te fallere, puta. Neque enim ii sunt illi, qui legi patriæ renunciantes assentiantur insanie tuæ, spem, quæ in Deo nostro est, relinquentes: neque ego tanto minoris ero fidei et patientiæ in Dominum, Deum Servatoremque nostrum; neque deos tuos novi; nec te, nec tribunal tuum metuo. Quare minas tuas perforce, pœnas inflige, instrumenta cruciatuum appara, quovis pacto Dei Servum aggredere, vim infer. Verum prolixior hæc videtur Andronici oratio, quam ut primigenia censeatur.

x Verba Græca sic reddo: Nihil magni adversus me facis ex iis, quæ per deos et imperatores tuos jurans, denuntiasti mihi, nempe te facturum, si tibi non obtemperassem.

y Vide lit. x in Annotatis ad cap. superius.

z Commentariensium erat reorum nomina in commentarios referre, erantque custodes eorum.

aa Male et sceleste; ita interpres vertit vocem κακηκάλως: sed legendum videtur: κακὸν κακῶς, ut sensus sit: Ne te malum male perdam.

A

CAPUT III.

Tertia SS. Martyrum interrogatio.

Τρίτη εξέτασις ἐν Μαμφίστοις. Φλάβιος, Γάιος, Νουμριανός. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Κάλεί τοὺς τῆς ἀσεβοῦς θρησκείας τῶν Χριστιανῶν μίστας. Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Ἐστῆκασι, κύριε, δεύμαί σου. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Καί νῦν τῆ τῶν πληγῶν ἀνοχῆ βούλει πεισθεῖς ἀπαλλαγῆναι, Τάραχος, τῆς ἀναίδους σου ὁμολογίας, καὶ προσελθῶν ὕψου τοῖς θεοῖς, δι' οὓς τὰ πάντα συνέστηκεν. Τάραχος εἶπεν· Μὴ σοι καλῶς, μήτε αὐτοῖς, ἵνα δι' αὐτῶν ὁ κόσμος κυβερνᾶται, ὡς ἡτοίμαστα τὸ πῦρ καὶ ἡ αἰώνιος κίλασις, οὐ μόνον δὲ αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ποιῶσιν ἡμῖν τὸ θέλημα αὐτῶν. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Οὐ παύη, μιμνήσκατε, βλασφημῶν; ἢ νομίζετε διὰ τῆς τσιταύτης ἀνασχυντίας ρυκῆν; ἔτι τὴν κεφαλὴν σου λαβὼν ἀπαλλάττω σε. Τάραχος εἶπεν· Εἰ ἦν μοι συντόμως ἀποθανεῖν, οὐκ ἦν τοῦτο μέγα ἀγώνισμα. Νῦν δὲ ἐπιπλεῖον ποιεῖ ὁ θέλεις, ἵνα μοι ἐν Κυρίῳ ἡ προσκοπὴ τῆς ἀλλήσεως αὐξηθῆ.

B

23 Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν. Ταῦτα πάσχουσι καὶ οἱ ἕτεροι δεσμῶται, οἱ ὑπὸ τῶν νόμων αἰκίζόμενοι. Τάραχος εἶπεν· Καὶ τοῦτό σοι τῆς ἀνοίας ἐστὶ καὶ τῆς πολλῆς τυφλότητος, μὴ γινώσκουτος, ὅτι οἱ μὲν τῆς ἀδικίας ἐργάζονται ταῦτα δικαίως ὑπομένουσιν. οἱ πάσχοντες δὲ διὰ Χριστὸν μισθῶν κομίζονται παρὰ αὐτοῦ. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Ἄνοσι καὶ μιμνήσκατε. Τίνα οὖν μισθὸν ἐνδεχεσθε τοῦ βίου κακῶς ἀπαλλάξαντες; Τάραχος εἶπεν· Οὐκ ἔξεστι σοι οὐδὲ ἐπερωτᾶν περὶ τοῦτου, οὐδὲ μανθάνειν τὴν ἀποκειμένην ἡμῖν ἀντιμισθίαν. Διὰ τοῦτο καὶ φέρομεν νῦν τὰς ἀπειλάς τῆς ἀπονοίας σου. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Οὕτω μοι ἔμιλει, ἀνόσιε, ὡς ὁμίτιμός μου ὦν. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ ὁμίτιμός σου οὐκ εἰμι, ἀλλὰ μήτε γίνωμαι πάτε, παρόρσιαν δὲ ἔχω τοῦ φθέγγεσθαι, καὶ οὐδεὶς κολῆσαι δύναται με, διὰ τὸν ἐνδυναμοῦντά με Θεὸν διὰ Χριστοῦ. Μάξιμος εἶπεν· Ἐγὼ σου τὴν παρόρσιαν ταύτην ἐνόησα, μιμνήσκατε.

C

24 Τάραχος εἶπεν· Οὐδεὶς μοι τὴν παρόρσιαν ἀφαίρειται, οὔτε σὺ, οὔτε οἱ ἀνδοράτορες σου, οὔτε ὁ πατήρ σου ὁ σατανᾶς, οὔτε οἱ δαίμονες, οὐς θρησκευεῖς, πλανώμενος. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Ὅτι καὶ λαλῶ σοι, ἐν ἀπονοίᾳ σε κατέστησα, δυσσεβέστατε. Τάραχος εἶπεν· Ἐαυτῷ καταγίνωσκε. Ἐγὼ γάρ, ὡς οἶδεν ὁ Θεός μου, ἢ λατρεύω, ὅτι καὶ τὸ πρόσωπόν σου βδελύσσομαι, οὐ μὴν δὲ καὶ ἀποκριθῆναι σοι ἤθελον. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Τὸ λοιπὸν λογισάμενος τὸ μὴ ἐπιπλεῖον αἰκίζεσθαί σε, ὅσπου προσελθῶν. Τάραχος εἶπεν· Ἐγὼ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ μοι ὁμολογία τῇ ἐν Τάρσῳ, καὶ τῇ δευτέρᾳ ὁμοίως εξέτασι τῇ ἐν Μαμφίστοις*, ὁμολόγησα Χριστιανός εἶναι με* καὶ νῦν ἐνταῦθα ὁ αὐτός εἰμι. Πείσθητί μοι, μάθε τὸ ἀληθές. Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Ἄφ' οὗ σε βασιλεύσας ἀπολέσω, τί ὠφελήσεις μετανῶν, πανάθλιε; Τάραχος εἶπεν· Εἰ μετενόουν, τὰς πρώτας σου πληγὰς καὶ δευτέρας ἐφοβοῦμην, καὶ ἐποίουν τὸ θέλημά σου. Νῦν δὲ ἐδραῖος ὦν οὐ φροντίζω σου ἐν Κυρίῳ· πράττε ὁ θέλεις, ἀναιδέστατε.

* Ed.
Μοφουεστία
* abundant
με

25 Μάξιμος ἡγεμών εἶπεν· Ἐπλεόνεσά σου τὴν ἀναίδειαν ἐπιπλεῖον μὴ τιμωροῦμένός σε. Τάραχος εἶπεν· Καὶ πάλαι ἔφην, καὶ νῦν λέγω· ἐξουσίαν ἔχεις εἰς τὸ σῶμά μου, πράττε ὁ θέλεις. Μάξιμος εἶπεν·

Tertia interrogatio facta est in Anazarbo a Tertio Maximo Anazarbi civitate. Maximus dixit: Vocata nequissimos et impios Christianos. Demetrius centurio dixit: Praesto sunt, domine. Maximus dixit: Si adhuc plagarum, et poenarum c, et custodia-rum vincula contemnis, audi me, Tarache, et recede a confessione tua impia, unde lucrum non habes: sed sacrificia diis, quoniam per ipsos omnia stant d. Tarachus dixit: Numquam bene sit illis e, ut per ipsos mundus gubernetur, quibus paratus est ignis et tormenta aeterna; non solum illis, sed et omnibus, qui faciunt voluntatem illorum. Maximus dixit: Non quiescis, iniquissime, blasphemare? aut putas, quia per impudentiam sermonum tuorum caput tibi abscindam, et recedas f? Tarachus dixit: Si sic esset, ut in compendio morerer, non magnum agonem habebam. Nunc autem fac, ut mihi in Domino crescat agonizatio fidei.

Tertio Maximo Anazarbi

a

b c

d

e

E

f

23 Maximus dixit: Talia patiuntur et pares tui, qui sunt in vinculis, a * legibus moriuntur. Tarachus dixit: Hoc; quod dicis, stultitia est mentis tuae: quoniam, qui operantur malum, male cum ratione g moriuntur. Nos autem, qui malum nescimus, sed propter Deum patimur, mercedem speramus accipere caelestem a Deo nostro. Maximus dixit: h Maledicite et nequam, quam mercedem exspectatis, male et scelereste consummantes? Tarachus dixit: Non tibi licet de hoc interrogare, neque scire, quam praeparavit Deus nobis positam mercedem in caelis: propterea sustineo iram sensus sui. Maximus dixit: Sic mihi loqueris, maledicite, tamquam consors meus sis? Tarachus dixit: Ego consors tuus non sum, sed habeo potestatem loquendi, et nemo potest me compescere per eum, qui me confortat; hic est Deus. Maximus dixit: Ego potestatem, quam habes, eradicabo a te, nequissime.

S. Taracho,

* ex

g

h

F

24 Tarachus dixit: Nemo aufert a me potestatem istam, neque pater vester satanas i. Maximus dixit: Vel quia loquor tibi in adlectatione k. Tarachus dixit: Adlectatio tua tecum sit l. Ego enim, sicut Deus novit, cui servio, quoniam vultus tuus mihi horrescit, etiam vel loqui tecum * m. Maximus dixit: Jam nunc cogita apud te, ne in magna tormenta irruas. Accede, et sacrificia. Tarachus dixit: Ego jam et in prima confessione mea n, et in secunda o similiter confessus sum, Christianum me esse: et modo illud sum, quod sum. Crede mihi p, hoc non facio; non enim licet mihi sacrificare. Maximus dixit: Quid potest duritia tua? quoniam tormentis te affligam, et postmodum poenitebis, stulte. Tarachus dixit: Si poeniterem, in primis poenis et in secundis poenituissem, et voluntati tuae consensissem. Nunc autem fortis sum in Domino: fac, quod vis, impudens.

cum ad sacrificandum diis

i

k

l

* supple:

nollem

m

n

o

p

25 Maximus praeses dixit: Verum dicis, quia impudens sum, qui adhuc te sustineo g. Tarachus dixit: Et tunc dixi, et nunc dico, habes potestatem corporis mei: fac, quod vis. Maximus

verbis illum compellere nequirit,

q

Ex REINHARTIO.

Maximus dixit : Ligate eum, et suspendite, quoniam stultus est. Tarachus dixit : Stultus si essem, similis tibi essem, et voluntati tuæ acquiescerem. Maximus dixit : Quoniam suspensus es, acquiesce et sacrificia, antequam secundum meritum tuum penas tibi adhibere faciam. Tarachus dixit : Etsi non liceat tibi universas penas mihi adhibere, quia militaris fui r : sed ne existimes, quia acquiescam iniquitati tuæ. Omnes cogitationes pœnarum in me comple. Maximus dixit : Milites semper pro salute principum diis sacrificant, ut promereantur dignitatem. Tu autem cum sis pessimus, quod et fugisti militiam s, propterea oportet te majora pati tormenta.

percuti faciem, concidi labia,

26 Tarachus dixit : Quid comminaris l? frequenter tibi dico : Fac, quod vis, impie. Maximus dixit : Noli putare, te semel damnari; sed particulatim te exterminabo, et reliquias tuas bestiis dabo. Tarachus dixit : Quod facturus es, fac citius : noli sermonibus promittere. Maximus dixit : Putas, quia mulierculæ aliquæ post mortem corpus tuum habent aromatibus vel unguentis condire, iniquissime? Nam et modo cogitabo, ut reliquias tuas exterminem. Tarachus dixit : Et nunc, quæ vis, corpori meo adhibe, ei post mortem fac, quod vis. Maximus dixit : Sacrifica prius. Tarachus dixit : Sæpius tibi dixi, stulte, quod neque diis tuis, neque ignominii vestris sacrificem. Maximus dixit : Frangite ei faciem, et concidite ejus labia. Tarachus dixit : Ei si faciem meam exterminasti, vivificasti animam meam.

nihil tamen vel sic proficiens,

27 Maximus dixit : Exasperas me, miser; et alius tibi apparebo u. Tarachus dixit : Ne putes me timidum sermonibus tuis : paratus sum tibi ad omnia, portans arma Dei. Maximus dixit : Quæ arma portas, maledicte? Ecce, nudus es, totus vulneratus. Tarachus dixit : Tu ignoras. Non enim potes videre arma mea, quoniam cæcus es. Maximus dixit : Sustineo omnem vanitatem tuam. Non enim perdurans in responsionibus tuis exasperas me, ut semel morti te tradam. Tarachus dixit : Quid enim mali dixi, quod non possis arma mea videre? quia nec corpore, nec corde purus es, sed impius devorator Servorum Dei. Maximus dixit : Non recte vivebas : sed fallax huc usque vixisti ante tribunal meum x. Tarachus dixit : Nec talis eram, nec sum fallax. Non enim dæmonia adoro, sed Deum vivum, qui mihi dabit patientiam, et quid dicam, et quid loquar ad te.

obeliscis mamillas aduri, prœcidi aures, caput

28 Maximus dixit : Abesto a vanis cogitationibus tuis y. Sacrifica, ut de angustiis istis libereris. Tarachus dixit : Putas, me stultum esse et insanum, ut non in Deo meo confidens vivam in sæcula? Nam tu ad horam temporalem curam corporis tui facis; animam autem tuam occidis in sæcula sæculorum. Maximus dixit : Obeliscos incendite, et ei ad mamillas * ponite. Tarachus dixit : Et pejora istis si feceris, non convertes Servum Dei, ut adorem ignominias et dæmonia. Maximus dixit : Afferte novacula, et abscindite aures ejus. Caput autem ejus radite, et prunas ei superimponite. Tarachus dixit : Aures meas abscidisti, sed aures cordis mei fortes sunt et firmæ. Maximus dixit : De novacula excoardate caput ejus et prunas in capite ei imponite.

* al. maxillas seu ascillas

D Δήσαντες αὐτὸν ἀναρτήσατε, ἵνα μὴ ᾖ μαρτύρος. Τάραχος εἶπεν· Μαρτύρος εἰ ἦμην, ἄμαρτος σου συναρτήσου σοι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ὁς ἀνήρτησαι, πέισθητί μοι, πρὶν ταῖς προεπουσῆσαι σοι βασάνοις ὑποπέσης. Τάραχος εἶπεν· Εἰ καὶ τὰ μέγιστα οὐκ ἔξεστί σοι κατὰ τοῦ σώματός μου, στρατιωτικῶν ὄντα, οὕτως παρανόμως βασανίζων· πλὴν οὐ παραίτημαι σου τὰς ἀπονοίας, πράττε δὲ θέλει. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Στρατιώτης ὑπὲρ εὐσεβείας θεοῦ τιμῶν καὶ σεβαστῶς, δόρων καὶ προσηποῦν ἀξιοῦται. Σὺ δὲ ἀσεβέστατος ὢν, ἀφέσεως ἀτίμου τετυγχευῶς, διὸ χειρῶνας σε βασανισθῆναι κελύου.

26 Τάραχος εἶπεν· Πράττε ὁ θέλει· πολλάκις γὰρ περὶ τούτου ἤξισά σε· τί ὄλιως ἀναβάλλῃ; Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Μὴ νόμιζέ με οὕτως προσφέρου σοι, ὡς προεῖπον, ἵνα συντόμως σε ἀπαλλάξω τοῦ ζῆν· κατ' ἄλλοις σε τιμωρούμενος, θηρίοις τὰ λείψανά σου παραδώσω. Τάραχος εἶπεν· Ὁ ποιεῖς, ποιεῖ διὰ τάχα· μὴ λόγοις μόνον ἐπαγγέλου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Οἷοί τὸ σῶμά σου μετὰ θάνατον ὑπὸ γυναικαρίων θεραπεύεσθαι καὶ μύροις ἀλείφεσθαι, μαρτύρατε; ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου μελήσει μοι, ὅταν τὰ λείψανά σου ἀφανισθῆναι. Τάραχος εἶπεν· Καὶ νῦν ἀίλου τὸ σῶμά μου, καὶ ἀποκτείνεις ποιεῖ δὲ θέλει. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Θύσου προσελθὼν, φημί, τοῖς θεοῖς. Τάραχος εἶπεν· Εἰπόν σοι ἅπαξ, ἀναίσθητε, ὅτι οὐτε τοῖς θεοῖς σου θύω, οὐτε τοῖς βδελύμασί σου προσκυνῶ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀψασθε αὐτοῦ τῶν παρεϊῶν, καὶ κατὰ τὰ χεῖλη αὐτοῦ διαβρῆξατε. Τάραχος εἶπεν· Καὶ τὰς ὄψεις μου ἠφάνισας κατασχίζου, μᾶλλον δὲ τὴν ψυχὴν μου ἀνανεώσεις.

27 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀναγκάζεις με, ἀθλίε, ἄλλως σοι προσνεχθῆναι. Τάραχος εἶπεν· Μὴ με λόγοις φοβερίζου νόμιζε. Ἐτοιμὸς σοι εἰμι πρὸς πάντα, φέρον τὰ ὅπλα τοῦ Θεοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ὅπλα ποῖα, τρισηκτάρατα, φέρεις, εἶπε, γυμνὸς ὢν καὶ τραυματίας ὄλος; Τάραχος εἶπεν· Σὺ μὲν ἀγροεῖς ταῦτα. Οὐδὲ γὰρ δύνασαι τὴν πανοπλίαν μου βλέπειν τυφλὸς ὢν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀδέχομαί σου τῆς μάχης. Οὐδὲ γὰρ διὰ τῶν ἀποκρίσεων παροξυνθεῖς, τοῦ σώματός σου ὄντων ἀπαλλάξω σε. Τάραχος εἶπεν· Τί γὰρ φαῦλον εἶπες; διὸ οὐ δύνασαι, φημί, βλέπειν τὰ κατ' ἐμὲ, μὴ τῆ καρδίᾳ καθάρως ὢν, ἀλλὰ ἀσεβέστατος καὶ πολέμιος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Οὐκ ὀρθῶς ζῆν καὶ τὸ πρότερον σε ὑπολαμβάνω, ἡ γόητα, ὡς φασί τινες, πρὸ τοῦ βήματος ὄντα. Τάραχος εἶπεν· Οὐκ ἐγενόμην τοιούτος, οὐτε νῦν εἰμι. Οὐτε γὰρ δαίμοσι λατρεύω, κατὰπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ Θεῷ τῷ διδόντι μοι τὴν ὑπομονὴν καὶ ὑποβαλόντι μοι λόγον καὶ ἔτι * τι λαλήσω πρὸς σέ.

28 Μάξιμος εἶπεν· Οὐδὲν σε ἀφελήσουσι οὗτοι οἱ λόγοι σου. Θύσου, ἵνα τῶν αἰκισμῶν ἀπαλλαγῆς. Τάραχος εἶπεν· Δοκεῖς με πάνυ μαρτὸν εἶναι καὶ ἀνόητον, ἵνα μὴ τοῦ Θεοῦ μου ἀνασχόμενος ζήσω δι' αἰῶνος; ἀλλὰ σοι τοῦ μὲν πρὸς ὄραν ἀφελούτος τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν ἀποκτείνουτος εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Μάξιμος εἶπεν· Ὀβελίσκους πυρῶσαντες, πρόσδετε αὐτῷ κατὰ τῶν μαζῶν. Τάραχος εἶπεν· Καὶ πλείονα τούτων ἔαν ποιήσῃ, οὐ πείσῃ τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ εἶξαι σοι, καὶ μαρτύρας δαιμόνων προσκυνῆσαι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Φέρετε ξυρὸν, καὶ ἀφέλετε αὐτοῦ τὰ ὄτα, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ξυρῆσαντες, ἀνδρακίαν ζέουσαν πυρῶσατε αὐτήν. Τάραχος εἶπεν· Τὰ ὄτᾳ μου περιεῖλες, ἀλλὰ τῆς καρδίας μου στερεὰ ὄντα μένει βέβαια. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Τῷ ξυρῷ τὸ δέρμα περιεῖλετε τῆς μυρῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ζέουσης ἀνδρακίας πληρῶσατε αὐτήν.

A 29 Τάραχος εἶπεν· Καὶ πᾶν τὸ σῶμά μου εἰ ἀποδείξῃς κελύσεως σῆς, τοῦ Θεοῦ μου οὐκ ἀφίσταμαι τοῦ ἐνδυναμοῦντός με ὑπομένειν σου τὰ ὅπλα τῆς κακίας. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Λαβόντες τοὺς ὀβελίσκους τοὺς πεπυρομένους, πρόσθετε τὰς μασχάλας αὐτοῦ. Τάραχος εἶπεν· Ἴδοι ὁ Θεὸς καὶ κρινάτω σε σήμερον. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ποῖόν Θεὸν ἐπικαλῆ, τρισκατάρατε, εἰπέ μοι. Τάραχος εἶπεν· Ὅν σὺ οὐ γινώσκεις ὅσα ἐγγὺς ἡμῶν, δεῖ ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Οὐχ ἀπλῶς σε ἀναίρω, ἵνα, ὡς πάλαι εἶπον, τὰ λείψανά σου ἐν ὄνοις περιβαλοῦσι καὶ μυρίζουσαι προσκυνῶσιν· ἀλλὰ κακῆρκαίως σε ἀποκτείνω, καυθῆναι προστάτω, καὶ τὴν τέφραν τοῦ σώματός σου διαρανῶ. Τάραχος εἶπεν· Καὶ πάλαι σοι εἶπον, καὶ νῦν λέγω· ὁ θέλει ποιεῖ· ἐξουσίαν ἔλαβες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀναληφθεὶς εἰς τὸ δεσμωτήριον φυλακτέσθω τῇ ἐξῆς ἠρημαχῆσαι· τὸν δὲ ἕτερον μετὰ τούτου προσάγαγε.

30 Δημήτριος ἑκατοντάρχης εἶπεν· Ἔσθικε, κύριε, δέομαί σου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐλογίσω ἑαυτὸν παραμυθησάμενος, μὴ τοῖς αὐτοῖς περιπεσιέν, Πρόβος, οἷς καὶ σὺ πάλαι καὶ ὁ πρὸ σοῦ δυστυχέστατος ὑπομεμένην νομίζω δὲ τούτου καὶ πέπεισμαι ἐαυτῷ, ὅτι σὺ φρόνιμος ὢν μετέγνωσ ὅσαί τι βέλων, ἵνα παρ' ἡμῶν τιμῆθῃ, εὐσεβῆς τοῖς θεοῖς ἐπιδειχθεῖς· προσελθὼν τούτου πράξον. Πρόβος εἶπεν· Ὁ λογισμὸς ἡμῶν εἰς ἐστίν, ὑπακτικὴ, καὶ γὰρ τῷ Θεῷ δουλεύομεν. Μὴ νόμιζε δὲ ἕτερον τι ἀκούειν παρ' ἐμοῦ, ἢ ἀκήκουσ καὶ μεμάρθηκα· ὠφελήσεις δὲ οὐδὲν κολακεύων, οὐδὲ πείσεις ἀπειλούμενος, οὐδὲ μαλάξεις μου τὸ ἀνδρεῖον, ἐν οἷς φλυαρῶν ἡμιλεῖς. Τολμηρότερος δὲ καὶ σήμερον παρῆστανός σου καὶ καταφρονῶν τῆς ἀπονοίας σου. Ὅσατε τί περιμένεις*, ἀντήτε, καὶ τὴν μανίαν σου οὐ γυρνᾷς; Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Νῦν συνεφωνήσατε τοὺς θεοὺς ἀρνησάμενοι δυσσεβῆσαι; Πρόβος εἶπεν· Ἀληθῶς εἰρήκας. νῦν οὐκ ἐβέβωσα, καίτοι ἀεὶ ψευδόμενος· συνήνεσάμεν* γὰρ κατὰ τὴν εὐσεβίαν καὶ ἀδελφίην καὶ ὁμολογίαν, διὸ καὶ ἐν Κυρίῳ, ἀντιστήκαμέν* σου τῇ κακίᾳ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Πρὶν σε ἀτιμώτερον ὑπομείναι παρ' ἐμοῦ, σκεψάμενος ἀπαλλάττω τοιαύτης σου μαωρίας καὶ ἐλέησας σεαυτὸν, βέλησον ὡς πατρί πεισθῆναι μοι, εὐσεβήσας τοὺς θεοὺς.

31 Πρόβος εἶπεν· Ἐπὶ πάντα ὁρῶ σε ἀπίστον, ὑπακτικῆ. Ἀλλὰ πείσθητί μοι ὁμνῶντί σοι τὴν καλὴν μου εἰς Θεὸν ὁμολογίαν· ὅτι οὔτε σὺ, οὔτε οἱ δαίμονές σου, οἷς θρησκείαις πλανώμενος, οὔτε ὁ πατήρ σου ὁ σατανᾶς, οὔτε οἱ δεδωκότες σοι κατ' ἡμῶν τὴν ἐξουσίαν δυνήσονται ἀνατρέψαι ἡμῶν εἰς Θεὸν πιστῶν καὶ εὐνοῶν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Δύσαντες αὐτὸν καὶ περιώσαντες ἐξ ἀκρῶν ποδῶν αὐτοῦ, λαβόντες ἀναρτήσατε. Πρόβος εἶπεν· Οὐ πάνη δυσσεβῶν, ἀνοσιούτατε τύραννε, ὑπερ τῶν ὁμοίων σου δαιμόνων ἀγωνιζόμενος; Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Πείσθητί μοι πρὶν σε παθεῖν· φείσαιτοῦ σώματός σου· ὅραε πόσα σοι πρόκεινται κακά; Πρόβος εἶπεν· Πάντα μοι τὰ ὑπὸ σοῦ γινόμενα, ὠφέλειά μου τῆς ψυχῆς γίνεταί· διὸ ποιεῖ ὁ βούλει. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Πυρῶσαντες τοὺς ὀβελίσκους, πρόσθετε αὐτῷ κατὰ τῶν πλευρῶν, ἵνα σὴ μὴ μῶρος.

32 Πρόβος εἶπεν· Ὅσον σοι μαρὸς δοκῶ εἶναι, τοσοῦτον μᾶλλον τῷ Θεῷ μου φρόνιμος εἼμι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐτι πυρῶσαντες τοὺς ὀβελίσκους, τὸν νῶτον αὐτοῦ διακαύσατε. Πρόβος εἶπεν· Πρόκειται σοὶ τὸ σῶμά μου. Ἴδοι ὁ Θεὸς ἐξ οὐρανοῦ τὴν ταπεινωσί μου καὶ τὴν ὑπομονή μου, καὶ διαδώσει μετὰ ξυ σοῦ καὶ ἐμοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ὅν ἐπικαλῆ, πανάθλιε, αὐτὸς σε παρῆδωκεν κατ' ἀξίαν τῆς

29 Tarachus dixit : Et si totum corpus meum decoriari jubeas, non recedo a Deo meo, qui me fortem facit sustinere arma militiæ tuæ. Maximus dixit : Tollite obeliscos, et incendite nimis, et sub alas ejus ponite. Tarachus dixit : Respiciat Deus hodie de cælo, et judicet. Maximus dixit : Quem Deum vocas, maledicte? Tarachus dixit : Quem tu nescis z, qui reddet unicuique secundum opera sua. Maximus dixit : Non sic te perdam, sicut ante dixi, ut reliquias tuas mulierculæ in linteamine involvant, et cum unguentis et odoribus adornent : sed, male et sceleste aa, jubebo te comburi, et cinerem corporis tui in omnem ventum dispergam. Tarachus dixit : Et antea dixi tibi, et nunc dico, fac, quod vis : habes potestatem in hoc sæculo. Maximus dixit : Hic recipiatur in custodiam, et servetur proximo muneri ad bestias : alium autem offerre ante tribunal.

30 Demetrius centurio dixit : Præsto est, Domine, Probus. Maximus Præses dixit : Consule tibi, ne in præteritas pœnas irruas, Probe. Nam ante te, qui voluerunt permanere in duritia sua, postea penituit eos. Et tu sacrificas, ut a nobis honoreris, et a diis susceptus sis. Accede, et sacrificas bb. Probus dixit : Sensus noster unus est, Præses, quia uni Deo vero servimus. Noli te putare a nobis aliud audire. Nam et audisti, et didicisti : quoniam non potes convertere nos, nec ira tua virtutem nostram extinguere cc. Audax præsto sum tibi hodie, contemnens omnem contentionem tuam. Ergo quid exspectas dd? Maximus dixit : Consiliati estis invicem in malitia deos negare. Probus dixit : Nunc verum dixisti, et non es mentitus ee. Consiliati enim sumus super salutem veritatis nostræ, ut fortes athletæ contrasistamus in Domino malitiæ tuæ. Maximus dixit : Antequam sentias duritiam meam, consiliare tibi, et recede ab his tormentis, et miserere tui, ut pius sis in deos ff.

31 Probus dixit : In omnibus te video infidelem, Præses. Sed crede mihi juranti tibi bonam esse confessionem in Jesum Christum Dominum nostrum : quoniam neque tu, neque dæmones, quibus errans sacrificas, neque qui tibi dederunt istam potestatem in nobis, possunt pervertere a nobis fidem et caritatem, quam habemus in Domino. Maximus dixit : Cingite eum, et pedibus sursum suspendite. Probus dixit : Non quiescis delinquens, injuste tyranne, super similes tibi dæmones agonizare? Maximus dixit : Crede mihi, antequam patiaris, consule corpori tuo. Vides enim, quæ tibi præparantur mala. Probus dixit : Omnia, quæ a te facta fuerint mihi, in consolationem animæ fiunt : ideo fac, quod vis. Maximus dixit : Ignite obeliscos, et lateribus ejus apponite, ut non sit stultus.

32 Probus dixit : Quantum tibi stultus videor, tantum astutior sum in lege Domini. Maximus dixit : Nimis ignite obeliscos, et in dorsum ejus ponite. Probus dixit : Subjectum est tibi corpus meum. Videat Dominus de cælo humilitatem meam gg. Maximus dixit : Quem Deum vocas, miser, ipse tradidit te digne voluntati tuæ hæc pati. Probus dixit : Deus

EX REINARTIO. caecoriari, alas- que aduri jubet :

z

aa

nec minus in S. Probo

E

bb

cc

dd

ee

ff

F operam perdens,

obeliscis candidentibus ejus latera,

gg

Deus

* Ed. ἀναβάλλη

* συνεφωνήσαμεν

* ἀνθίσταμέν

Ex RUCINARTIO.

kk

Deus noster amator hominum est. Nulli hominum male vult: sed unusquisque hñ, prout est illi, facit, habens liberum arbitrium. Maximus dixit: Infundite illi vinum, et carnes de ara mittite illi in os. Probus dixit: Videat Dominus, et respiciat de altissimis sedibus suis vim, quam patior, et judicet iudicium meum. Maximus dixit: Multa sustinuisti, miser, ecce, jam de sacrificio accepisti. Quid habes facere? Probus dixit: Nihil magnum fecisti, mittens mihi vinum, vim faciens. Deus scit voluntatem meam.

furasque adu-
ri, infigi ma-
nibus clavos,

kk

33 Maximus dixit: Manducasti, et bibisti inde. Sed profitere hoc te facturum, ut a vinculis istis libereris. Probus dixit: Numquam tibi bene sit, ut vincas propositum meum, et iniquas confessionem meam. Hoc enim scire debes, quoniam et si omne inquinamentum ararum tuarum hñ totum liquas et infundis mihi, nihil inde inquinabor. Scit enim Deus, et videt vim, quam patior. Maximus dixit: Ignite obeliscos, et furis ejus impone. Probus dixit: Neque ignis tuus, neque tormenta tua, neque pater tuus sanatas potest pervertere servum Dei a confessione sua. Maximus dixit: Nec unum locum habes sanum in corpore tuo. Quid habes facere? Probus dixit: Insensate et miser? Probus dixit: Inde corpus meum tibi tradidi, ut anima mea sana sit, et incorrupta. Maximus dixit: Clavos acutos ustulate, et in manibus ejus figite. Probus dixit: Gloria tibi, Domine, quoniam et manus meas dignatus es crucifigi in nomine tuo. Maximus dixit: Multa tormenta vanum te fecerunt.

B

ll

oculosque

ll

34 Probus dixit: Multa potestas non solum fatuum, sed et cæcum te fecerunt: quod enim facis, nescis. Maximus dixit: Injuste, insensatum me dicis, et cæcum ausus es me dicere, quoniam super pios deos agonizor? Probus dixit: Utinam cæcum esses oculis, et non corde! nunc autem cum te speras videre, in tenebris es, et non vides. Maximus dixit: Debilis toto corpore, inique, audes talia in me dicere, quoniam adhuc oculos tuos sanos dimisi in te? Probus dixit: Etsi oculi mei non sint in corpore meo, propter iniquitatem tuam, sed oculi cordis mei non possunt excæcari ab homine. Maximus dixit: Ego ejiciam oculos tuos, et in hoc cruciabo te, insensate. Probus dixit: Noli solum sermonibus hæc promittere, volens intimidare servum Dei: sed si vere feceris, quod dicis, non tristabor. Invisibilem enim oculum nocere non poteris. Maximus dixit: Pungite oculos ejus, ut vivens minutatim m a lumine isto separetur. Probus dixit: Ecce et oculos corporis mei abstulisti: sed numquam tibi bene fit, crudelissime tyranne, ut possis oculis interiores tollere.

C

mm

expungit:

mm

35 Maximus dixit: Totus in tenebris es, inique, et talia loqueris? Probus dixit: Si scires tenebras, quæ sunt in te, magnificares me, impie. Maximus præsens dixit: Mortuus es totus in carne, et non cessas de multiloquio, iniquissime? Probus dixit: Usquequo habeo spiritum meum in me, non tacebo in Deo meo, qui me fortem facit. Maximus dixit: Post ista tormenta vivere te speras? aut putas dimittam te lætum mori? Probus dixit: In hoc pugnam agonizor, ut confessionem bonam et integram perficiam, et a te occidar sine misericordia.

προαιρέτως σου ταῦτα πάσχειν. Πρόβος εἶπεν· Ὁ Θεὸς μου φιλόανθρωπος ὢν οὐδένι κακῶς ἀνθρώπῳ θέλει· ἀλλὰ ἕκαστος τὸ συμφέρον οἶδεν ἑαυτοῦ, αὐτεξούσιος ὢν καὶ κύριος καθ' ἑαυτὸν τοῦ ἰδίου λογισμοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐγκέατε αὐτῷ οἶνον ἐκ τῶν βωμῶν, καὶ κρέας βάλετε εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ. Πρόβος εἶπεν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ τοῦ Θεοῦ ζῶντος, ἴδε ἐξ ὕψους ἀγίου σου τὴν βίαν, καὶ κρίνον τὴν κρίσιν* μου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Πολλὰ ὑπερμεμενηκώς, πανάθλιε, ἴδε, τῷ βωμῷ ἀπεγέσσω, τί λοιπὸν ἔχεις ποιῆσαι; Πρόβος εἶπεν· Οὐδὲν μέγα ἐπραξάς, ἀκουτὶ μοι τῶν ἀκαθάρτων σου θυσιῶν ἐγκέας τῇ βίᾳ πᾶς, ἵνα* οἶδεν ὁ Θεὸς τὴν προαίρεσίν μου.

* Ἐδ. δίκην

* Ἐδ. ἄλλα

33 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Καὶ ἐφαγες καὶ ἐπιες, ἀναίσθητε. Ἐπαγγέλου καὶ ἑαυτοῦ τοῦ πράττειν, ἵνα καθαιρεθῆς τῶν δεσμῶν σου. Πρόβος εἶπεν· Μὴ σοι καλῶς, παράνομε, ἵνα νικήσῃς μου τὴν πρόβειον, καὶ βεθλήσῃς μου τὴν ὁμολογίαν. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι εἰ καὶ τῶν ἀκαθάρτων σου βρωμάτων ὄλων ἐγκέας μοι, οὐδὲν με βλάψεις. Τὴν γὰρ βίαν μου ὄρα ὁ Θεὸς ἐν οὐρανῷ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Κολάσαντες τοὺς ὀβελίσκους, τὰς κνήμας αὐτοῦ διαφλέετε. Πρόβος εἶπεν· Οὔτε τὸ πῦρ σου, οὔτε αἱ βράσανί σου, οὔτε, ὡς πολλάκις εἶρηκα, ὁ πατήρ σου σατανὰς πείσει τὸν δούλου τοῦ Θεοῦ ἀποστῆναι τῆς εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ὁμολογίας. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Οὐδὲν τοῦ σώματός σου ἔχεις ὑγιες τὸ λοιπὸν, καὶ ἐτι ἀσυνετείς, πανάθλιε; Πρόβος εἶπεν· Τὸ σῶμά μου διὰ τοῦτο ἐξέδικά σοι, ἵνα ἡ ψυχὴ μου ὑγιῆς διαμείνῃ καὶ ἀσπίλος. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἦλιος ὄξεις πυρώσαντες πείρατε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Πρόβος εἶπεν· Δόξα σοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι καὶ τὰς ἐμὰς χεῖρας κατηξιώσας ἠλωθῆναι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Αἱ πολλὰί βράσανι, Πρόβε, μαρτύρον σε γενέσθαι παρασκευάζουσιν.

B

F

34 Πρόβος εἶπεν· Ἡ πολλὴ σου ἐξουσία καὶ ἡ ἀμέτροτος κακία, ὦ Μάξιμε, ἀληθῶς οὐ μόνον μαρὸν, ἀλλὰ καὶ τυφλὸν ἐποίησάν σε· ἂ γὰρ πράττεις, οὐ γινώσκεις. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀνόσιε, μαρὸν καὶ τυφλὸν τοῖμάς λεγόν τὸν ὑπὲρ εἰσεβείας θεῶν ἀγωνιζόμενον; Πρόβος εἶπεν· Ἐἶδε τυφλὸς ἦς τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ μὴ τῇ καρδίᾳ νῦν δὲ νομίζων βλέπειν, ἐν σκότει τυχάνεις ὄραν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀνάπηρες ὡς ὄλον τὸ σῶμά σου αἰτιάσαι με, δύστηνε, ὅτι καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου εἶσα ἀκμίν ὑγιεῖς εἶναι; Πρόβος εἶπεν· Εἰκαὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου μὴ ὡς ἐν τῷ σώματί μου διὰ τὴν σὴν ὁμότητα, ἀλλ' οἱ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τυφλωθῆναι ὑπὸ ἀνθρώπου οὐ δύναται. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐγὼ ἐκλάψας τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἐν τούτῳ σε τιμωρήσομαι, ἀνόητε. Πρόβος εἶπεν· Μὴ μοι μόνου λόγους ἐπαγγέλου· οὐ γὰρ φοβηρίσῃς τὸν δούλου τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ εἰκαὶ ἔργους τοῦτο πράξεις, οὐ λυπήσεις με. Τὸν γὰρ ἀόρατον ὀφθαλμὸν μου οὐκ ἂν ἀδικῆσαι δυναθῆς. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἐκκεντήσατε τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, ἵνα κλῶ ζῶν ὀλίγον τοῦ φωτός ἀποστερηθῆ. Πρόβος εἶπεν· Ἴδε, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ σώματος ἐλάβες, ἀλλὰ μὴ σοι καλῶς, ὁμῶτατε τυρᾶνε, ἵνα δυναθῆς ἐμὲ τοῦ ζῶντος ὀφθαλμοῦ στερῆσαι.

35 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ὅλος ὢν ἐν τῷ σκοτει, πανάθλιε, λαλεῖς; Πρόβος εἶπεν· Εἰ ἦδεις τὸ ἐν σοι σκότος, ἐμακάριζες με, δυσσεβέστατε. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Νεκρὸς ὢν ὄλον τὸ σῶμά σου, τοῦ φλυαρεῖν οὐκ ἀφίστασαι, δύστηνε; Πρόβος εἶπεν· Ἔως ὅτε τὸ πνεῦμά μου ἐν ἐμοὶ μένη, οὐ πάσσομαι λαλῶν ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Θεῷ διὰ Χριστοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Μετὰ ταῦτα βασιάνους ζῆν ἐτι προσδοκᾷ, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι οὐδὲ σεαυτῷ σε ἀποθανεῖν καταλείψῃ. Πρόβος εἶπεν· Εἰς τοῦτο ἀδλω σοὶ καὶ ἀγωνίζομαι, ἐπικατάρτατε, ἵνα ἡ καλὴ μου ὁμολογία τελεία γένηται, σοὶ μὲν ὀπωσθήποτε ἀποκτείναντος,

A ναντος, ἀνελεῖσθαι καὶ μισάνθρωπε. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Κατ' ὀλίγον σε ἀναίρῳ ταῖς πληγαῖς, ὡς ἄξιός εἰ. Πρόβος εἶπεν· Ἐξουσίαν ἔχεις, ὑπερήφανε, τυράννοις ὑπηρετῶν. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἄρατε αὐτὸν, καὶ δῆσαντες σιδήροις φυλάττετε εἰς τὸ δεσμωτήριον, μήτις τῶν ὁμοφύλων αὐτοῖς πλησιάζω μακαρίζῃ αὐτοῖς, ἐφ' οἷς ἀσεβοῦντες ὑπομεμενῆκασι· παρ' ἐμοῦ δηλαδὴ μετὰ τὴν δικασίμην θηρίοις παρὰδεδωσόμενον*. Κἀκεῖ τὸν ἀνοσιώτατον Ἀνδρόνικον.

* Ed. Big. παραδοξή-σθαι μέλ-λουσας

36 Δημήτριος εκατοντάρχης εἶπεν· Ἔστηκε, κύριε, δέμαί σου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Κάν νῦν τὸ νέον σου τῆς ἡλικίας ἐλεήσας, Ἀνδρόνικε, σώφρονα λογισμὸν ἔδωκας ἐαυτῷ τοῦ εὐσεβεῖσαι εἰς τοὺς θεούς; ἢ ἔτι τῇ προτέρῃ ἐγκρασίᾳ καὶ ἀλλότριά, καὶ ὠφελῆσαι δυναμένη; εἰ μὴ βουληθείης ἀνέσχασθαί μου, καὶ ὑσαι τοὺς θεοὺς, καὶ τοῖς τε αὐτοκράτορσι τιμὴν τὴν δεύσαν ἀπονεύμαι, οὐχ' ἔξεις παρ' ἐμοῦ τιὰ παρομυθίαν οἴκτου οὐδεμίαν. Ὡστε προσελθὼν ὕψον καὶ σάβητι. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Μὴ σοι κλιθῆς εἶη, πάσης ἀληθείας ἐχθρὸς καὶ ἀλλότριά, καὶ θηρίων ἀναιδέστατε τύραννε· τὰς ἀπειλάς σου πάσας ὑπήνεγκα, καὶ νῦν πείθεις με δοκίει, ἐφ' οἷς ἀσεβῶν καὶ τοὺς τοῦ Θεοῦ δούλους τιμαρῶν κελύεις

B παρανομεῖν; Ἄλλ' οὐ λύσεις μου τὴν ὁμολογίαν πρὸς Θεόν. Ἔστηκα γὰρ ταῖς ὁμοτιότηαι ἐπινοίας σου ἀγωνιζόμενος ἐν Κυρίῳ, καὶ δεῖξω σοι τὴν νεανίαν καὶ εὐτονον φρόνησιν τῆς ψυχῆς μου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Δοκῶ σε μαινέσθαι, καὶ δαιμόνιον ἔχεις. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Δαιμόνιον εἰ εἶχον, ἐπειθόμην ἂν σοι. Νῦν δὲ ἄνευ δαίμονος ὧν οὐ πείθομαι. Δαίμων δὲ ἔλας εἰ καὶ τὰ τῶν δαιμόνων πράττεις. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Καὶ οἱ πρότερόν σου ἔλεγον, ἄπερ ἤθελον πρὸ τῶν βασιάνων ὕστερον δὲ τῇ τῶν πληγῶν ὁμῶτη πεισθέντες εὐσεβεῖσαι τοῖς θεοῖς, εὐνώμονες γέγονασι περὶ τοὺς σεβαστοὺς, καὶ σπείσαντες αὐτοῖς ἐσώθησαν. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Οὐδὲν ἐξῶθεν τῆς κακῆς σου φρονήσεως; λέγεις ψευδόμενος· καὶ γὰρ οἷς θρησκείαις πλανώμενος, οὐχ' ἐστήκα-σιν ἐν ἀληθείᾳ. ψεύστης γὰρ ὑπάρχεις, ὡς καὶ ὁ πατήρ σου. Διό κρινεῖ σε ὁ Θεὸς ἐν τάχει, ὑπηρετὰ τοῦ σατανᾶ καὶ πάντων τῶν δαιμόνων. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Εἰ μὴ σοι χρήσωμαι ὡς ἀσεβεστάτῳ, καὶ κα-σαυρήσω σοι τὸ εὐτόνον. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Οὐ φοβηθήσομαι οὐτὲ τὰς ἀπειλάς σου ἐν ὄνματι τοῦ Θεοῦ μου.

C

37 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Προσαγάγετε πῦρ καὶ κατ' ὀλίγον δεσμεύσαντες προσάψατε τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ἐάν καὶ ἔλας καυδήσομαι ὑπὸ σου, καὶ ἔτι ἐμπνέω, οὐ νικήσεις με, ἐπικατάραιε τύραννε. Πάρεστι γὰρ ὁ ἐνδυναμῶν με Θεός, ἢ λατρεύω. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἔως πότε οὐ πείθῃ μαρὸς ὧν; κἄν ἐαυτῷ θέλησον ἀποθανεῖν. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ἔως ὅτε ζῶ, νικῶ σου τὴν κακίαν, ἔλας ὑπὸ σοῦ ἀναρεθῆναι σπουδάζων. τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ καύχημά μου ἐν Θεῷ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Προσαγάγετε αὐτῷ τοὺς ὀβελίσκους πεπυρωμένους κατὰ τῶν μεσοδακτύλων. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ἀσύνετε καὶ Θεοῦ πολέμει, πάσης ἐπινοίας τε τοῦ σατανᾶ με-στὸν ἴλου*. ὄρων τὸ σῶμά μου καταπεφλεγμένον ὑπὸ τῶν βασιάνων σου, νομίζεις ἔτι με φοβεῖσθαι τὰς ἐπινοίας σου; Ἔχω δὲ τὸν Θεὸν ἐν ἐμοί, ἢ λατρεύω διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καταφρονῶ σου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Μαρε, τοῦτο οὐκ οἶδας, ὅτι ἐν ἐπικαλῆ ἀνδρα-πόν τῶνα γεγνημένον κακοῦργον, ὑπὸ ἐξουσίᾳ δὲ Πι-λάτου, τῆς ἡγεμονίας ἀνηρτήσθαι σταυρῷ, οὐ καὶ ὑπο-μνήματα κατὰκείνται.

* forte μεστὸς ἔλας

38 Ἀνδρόνικος εἶπεν· Φιμώθητι, ἐπικατάραιε, Octobris Tomus V.

Maximus dixit : Paullatim te plagis interficiam, ut dignus es. Probus dixit : Habes potestate, ministrans impiis et tyrannis. Maximus dixit : Tollite, et ligate eum, et servate in custodia : et nemo de sodalibus eorum accedens magnificet eos, super quod impii permanserunt : a me autem proximo munere *mi* tradentur ad bestias. Alium sequentem ejus offerite injustissimum Andronicum.

Ex REINARTIO.

mi

36 Demetrius centurio dixit : Praesto est, Domine. Maximus praeses dixit : Vel nunc etati tuae consule. Prudenti sensu cogitasti tibi, ut sis pius in deos? An adhuc in praeterita immanitate voluntatis perseveras, quae tibi prodesse non potest? sed voluntati meae consenti, et sacrificia diis, quos et ipsi principes hono- rant; honores autem reddent, quos et tu accipies. Nam nullam aliter a me consolationem invenes *oo*. Ergo accede, et sacrificia, et sal- vus eris. Andronicus dixit : Numquam tibi bene sit, ab omni veritate aliene, atrocitate ferarum plene tyranne, omnem crudelitatem tuam ostendis : et nunc quasi persuadebis mihi, in quo impie servos Dei crucians, jubes me extra legem facere *pp*? Sed non solves confessionem meam, quam habeo in Deo. Assisto duritiae tuae, et cogitationibus tuis agonizor in Domino. Ostendam tibi ætatis continentiam, et virtutem sapientis ani- mae. Maximus dixit : Videris mihi quasi rabi- diare, et daemonium habere. Andronicus di- xit : Si daemonium haberem, consentirem tibi. Nunc autem sine demonio sum, quia demoniis non acquiesco. Tu autem demon es totus, et quæ daemoniorum sunt, ipsa operaris. Maximus dixit : Qui ante te voluerunt loqui, multa ante tormenta locuti sunt, quæ volue- runt; postea autem a plagis et pœnis, quæ eis appositæ sunt, confessi sunt se esse pios diis et principibus sacrificantes, et salvati sunt. Andronicus dixit : Nihil extraneum operaris mali- tiae cogitationis tuae, mendacium dicens. Nam quos colis, numquam in veritate steterunt. Judicet te Deus citius, omnium malorum mi- nister *qq*. Maximus dixit : Si non sic egero, sicut impius ero, deponam omnem superbiam et virtutem tuam *rr*. Andronicus dixit : Non ti- meo te, neque iram tuam. Resistam tibi in no- mine Domini Dei mei.

S. Andronicus vero, non minus in fide constanti.

oo

E

pp

qq

rr

F

37 Maximus dixit : Date papyrus, et manipulos inde facite, et apponite ignem ventri ejus. Andronicus dixit : Etsi totus arsero, et fuerit in me spiritus, non me vinceas, maledicte. Praesto est enim, qui me confortat Deus meus, cui servio. Maximus dixit : Quousque non acquiesces, insensate? Vel quaeris leto tuo mori? Andronicus dixit : Usquequo vivo; vincam malitiam tuam. Totus festino a te interfici : gloria enim est mihi in Deo. Maxi- mus dixit : Incendite obeliscos, et candentes ponite inter digitos ejus. Andronicus dixit : Insensate, et Dei contemptor, omni cogitatione satanae plenus es totus. Vides enim corpus meum ustulatum a pœnis tuis ; et putas, quoniam timeo cogitationes tuas? Sed habeo Christum in me : contemno te. Maximus dixit : Iniquissime, non scis, quem invocas Christum, hominem quem- dam sicut factum sub custodia Pontii Pilati puni- tum *tt*, cujus et Acta reposita sunt *uu*.

ventrem aduri, obeliscos igni- tos digitis in- terseri;

tt

uu

38 Andronicus dixit : Obmutescere, spiritus 75 immunde

Ex RUINARTIO. cumque nec sic flecteretur,

immunde. Non enim licet tibi loqui de hoc, inique. Si enim dignus esses, non deliquisses in servos Dei. Nunc autem ab spe ejus alienatus es. Non enim te solum perdidisti, sed et eos, qui consentiunt tibi, quibus vim facis, iniquissime. Maximus dixit: tu autem quod lucrum habes, immanissime *aa* omnium, fide et spe hominis, quem dicis Christum? Andronicus dixit: Lucrum magnum habeo, et habeo mercedem propter hæc omnia, quæ sustineo. Maximus dixit: Nolo tormentis aliis pœnas tibi adjicere, aut semel te morti tradere, sed bestiis te faciam dari, ut videas membra tua singula a bestiis corrumpi ante exitum animæ tuæ. Andronicus dixit: Insensate, et Dei contemtor, omni cogitatione satanæ plenus es totus, qui omnium bestiarum ferocior es, et omnium homicidarum scelestior, qui nihil delinquentes neque accusatores habentes pœnis interficis, sicut homicidas. Ideo Deo meo servio, et condemno *yy* omnes austeritates tuas. Adhibe ergo, si qua putas tormenta, iniquissime, et invenies in Christo Domino meo virtutem B meam.

carnes profanas in os ingeri,

39 Maximus dixit: Aperite os ejus, et immitte ei carnes de ara, et infundite ei vinum. Andronicus dixit: Domine Deus meus, vide vim, quam patior. Maximus dixit: Quid jam habes facere, maledicte dæmon? In quos pius esse noluisti, ut sacrificares, jam gustasti de ara illorum. Andronicus dixit: Insensate et tyranne, vim patientem cum periculo perfudisti meo, quod non me coinquinat, quia non voluntarie hoc feci: sicut scit Deus, qui scrutatur cogitationes, qui potens est liberare me ab ira satanæ et ministrorum ejus. Maximus dixit: Quousque insensatus et inscius loqueris ea, quæ te non salvabunt? Andronicus dixit: Ego salutem meam a Deo exspecto; ignorans autem sum, si dolens ista sustineo *zz*. Maximus dixit: Usquequo stultitia seduceres, insipiens? faciam tibi linguam incidi, ut vel sic non multum loquaris. Inde me contemnis, quoniam adhuc sustineo, et vanum te feci. Andronicus dixit: In hoc te peto, ut absindas a me labia mea, et linguam, in quibus putas inquinamenta tua immisisse.

dentis excidi, linguamque præcidi jubet

C 40 Maximus dixit: Usquequo sustines, insipiens, positum te in pœnis? Ecce, sicut præcepi, gustasti de sacrificiis. Andronicus dixit: Numquam tibi bene sit, tyranne, neque his, qui tibi dederunt potestatem istam, ut acquiescam tibi, et inquinamenta immundorum sacrificiorum vestrorum gustem. Tu autem scito, quid egisti cum servis Dei. Videat Altissimus, et judicet a *aaa*. Maximus dixit: Maledicis principes, o malum caput, qui diuturnam et aliam pacem præstiterunt *bbb*. Andronicus dixit: Ego maledixi et maledico potestates, et sanguibulos, qui sæculum everterunt, quos Deus brachio suo alto evertat, et conterat, et perdat, et det super eos iram; ut sciant quid agant in servos Dei. Maximus dixit: Mittite ferrum in os ejus, et excutite ei dentes, et malam et blasphemam linguam excidite, ut discat non blasphemare in principes. Dentes autem ejus et blasphemam linguam tollite, et comburite, et cinerem facite, et ubique spargite, ut nemo de consortibus ejus impiis, aut de mulierculis aliqua colligat, aut servet, quasi pretiosum aliquid aut sanctum aestimet. Ipsum

aaa

bbb

οὐκ ἔξεστιν σοὶ λέγειν. Οὐ γὰρ ἄξιός εἰ ἡλιθίαι περὶ τοῦτου, ἀσέβησται· εἰ γὰρ ἦς ἄξιός, μακάριός ἦν, οὐκ ἠσέβεις εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ. Νῦν δὲ τῆς εἰς αὐτὸν ἐλπίδος ἡλλοτριωμένος, οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀπόλεσας, ἀλλὰ καὶ βιάζῃ τοὺς αὐτοῦ, παρανομοῦσται. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Σὺ δὲ τί ὠφελήσεις, ἀπονενομημένος ὢν, τῆ πίστει καὶ τῆ ἐλπίδι τοῦ κακοῦργου, οἵπερ λέγεις, Χριστοῦ; Ἀνδρόνικος εἶπεν· Καὶ ὠφελήσῃ καὶ ὠφελήσῃσσομαι δι' ὧν καὶ ταῦτα ὑφίσταμαι. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· * Βούλομαι σε βασανιστηρίοις χρησόμενος συντόμως ἀπαλλάξαι· ἀλλὰ θηρίοις παραδοθεὶς ἕκαστον τῶν μελῶν σου ἀναλιγκόμενον ὄρων τοῦ ζῆν ἀπαλλάξεις. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Σὺ γὰρ οὐ πάντων τῶν θηρίων ἀγριώτερός εἰ, καὶ πάντων τῶν ἀνδροφόνων ἀποτομώτερος, οἱ τοὺς οὐδὲν ἡδικηκότας ἢ κατηγορομένους ἐπ' ἀδικίᾳ τινὶ ἐπιμωρήσω ὡς φονίας; Ἔδεν ἐγὼ τῷ Θεῷ μου λατρεύω ἐν Χριστῷ, οὐ παραίτουμαι σου τὰς ἀπειλάς. Πρὸσαγε, εἰ τι νομίζεις, βασανιστήριον χαλεπώτατον, καὶ εὐρήσεις τὸ ἀνδρείου μου.

* adde ω

39 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀνοίξαντες αὐτοῦ πρῶτον τὸ στόμα, ἐμβάλετε αὐτῷ κρέας τῶν βωμῶν, καὶ ἐγχέετε αὐτῷ οἶνον. Ὁ δὲ Ἅγιος εἶπεν· Κύριε ὁ Θεός μου, ἴδε τὴν βίαν μου. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Τί λοιπὸν ποιεῖς, κακοδαίμον, εἰς οὗς εὐσεβῆσαι οὐκ ἠθέλησας καὶ θύσαι, ἴδε ἀπεγέσσω ἐκ τῶν βωμῶν. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Μοιρὴ καὶ τυφλὴ καὶ ἀνόητε τύραννε, βιάζόμενος μετὰ ἀνάγκης ἐνέχξάς μοι· οὐδὲν ὁ Θεός, ὃς ἐμβάτευσεν τοὺς λόγους, ὃς καὶ δύνατός ἐστι βυssaσθαί με ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ σατανᾶ καὶ τῶν ὑπερπετῶν αὐτοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἔως πότε μαραινεὶς τὰ μηδὲν σε ὠφελοῦντα. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ἐγὼ καὶ τὴν ὠφέλειαν προσδοκῶ ἐκ Θεοῦ ὑπομένοντα ταῦτα. Ἀλλὰ σὺ οὐκ ἐπίστασαι, ἂ ἀποδεδεμένους καρτερῶ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἔως πότε μαραινεὶς; γλωσσοτομήσω σε, ἵνα καὶ οὕτως μὴ φλυαρῆς. Καταγνώσκεις μου, ὅτι ἀνεγκάκων μου ἄξιον σε ἐποίησα γενέσθαι; Ἀνδρόνικος εἶπεν· Εἰς τοῦτο ἄξιός, περιέλε μου τὰ χεῖλη καὶ τὴν γλῶτταν, ἐν οἷς ἔδοξας τὰ μιάσματά σου ἐπιβεβληκῆναι μοι.

F

40 Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Ἀνόητε, διὸ μέχρι τοῦ νῦν καρτερεῖς τιμωρούμενος; Ἴδε τοῦτον, ὡς εἶπον, ἀπεγέσσω. Ἀνδρόνικος εἶπεν· Μὴ σοὶ καλῶς εἴη, τύραννε μαριώτατε, μήτε τοῖς τὴν ἐξουσίαν ταύτην δεδωκόσι σοὶ, ἵνα ἐγὼ τῶν ἀσεβειῶν σου βυssaίνω ἀλισγηθῶ. Σὺ δὲ θῆμι τί ἐποίησας κατὰ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ. Μάξιμος εἶπεν· Τολμᾶς ὑβρίζεις τοὺς αὐτοκράτορας, ὡ κακῆ κεφαλῇ, τοὺς βασιλεῖας εἰρήνην τῷ κόσμῳ παρεσχρήκτας; Ἀνδρόνικος εἶπεν· Ἐγὼ καὶ ὑβρίζω, λοιμούς ὄντας καὶ αἰμοπότας, ὅτινες τὸν κόσμον ἀνάστατον ἐποίησαν, οὗς ὁ Θεός τῆ ἀθανάτου χειρὶ αὐτοῦ, μὴ μακροθυμήσας εἰς αὐτοὺς, ἀμείψεται τῇ τοιάυτῃ παιδίᾳ, δι' ἧς δυνήσονται γνῶναι, ἂ πράττουσιν εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ. Μάξιμος ἡγεμὼν εἶπεν· Βαλόντες σίδηρον εἰς στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀναιδῆ καὶ βλάσφημον γλῶσσαν αὐτοῦ περιέλετε, ἵνα μὴ τῇ μὴ βλάσφημῆν εἰς τοὺς σεβαστοὺς; καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τοὺς ὀδόντας τῆς μαριᾶς κεφαλῆς καθάσατε. Καὶ τεφρώσαντες αὐτὰ, πάντα διακράνατε, ὡς μὴ τινὰ τῶν ὀμοφύλων τῆς ἀσεβειῶν αὐτοῦ θρησκείας γυναικάρια ἐπιτηρήσαντα ἐπικουμίσασθαι, καὶ φυλάττειν ὡς τίμα αὐταῖς ὄντα καὶ ἅγια. Αὐτὸν δὲ λαβόντες φυλάττετε ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ παραδόντες, ἵνα ἅμα σὺν τοῖς ἀσεβείαις τοῖς

* *Ed. ἐταλ- τοις ἐτέροις* αὐτοῦ κατομγείς, τῇ ἐξῆς θηρίοις πο- ροις* ραδοῦσῶσιν, καὶ δὴ ταῦτα οὕτως ἐγένετο.

autem tollite, et custodite eum, ut simul cum consortibus suis proximo munere offeratur bestiis.

EX REINARTIO

ANNOTATA.

a *Recte interpret Latinus* : in Anazarbo, corrigendumque in textu Græco ἐν Μαγύλατοις, uti num. 18 Commentarii prævii dictum est. Ἐν Ἀναζαρβῶ recte quidem legitur apud Bigotium et in Ms. nostro Vaticano : sed utrobique additur : τῇ ἐνδόξῳ μητροπόλει, illustri metropoli, qua appellatione Anazarbus primum, Theodosio II imperante, gaudere cœpit, uti dictum supra est ex Joanne Malela num. 7 Commentarii prævii.

b *Græce legitur καὶ νῦν* : at in Ms. nostro Vaticano καὶ νῦν, saltem nunc.

c *Legitur in textu Græco ἀνοχῆ*, tolerantia; apud Bigotium et in Ms. nostro Vaticano ἀγκυλῆ cruciati.

d *Pressius sensum ita reddo* : Visne saltem nunc, plagarum cruciati persuasus, discedere, Tarache, ab impudenti tua confessione? Igitur accede sacrificia diis, per quos omnia consistunt.

e *Textus Græcus habet* : Nec tibi, nec illis bene sit.

f *Græce sic habetur* : Putasne per hujusmodi impudentiam vincere? Præciso capite, te e medio tollam.

g *Id est*, merito.

h *Sequitur Græce* : Impie et sceleste.

i *Græce* : Neque tu, neque principes tui, neque pater tuus Satanas, neque dæmones, quos B deceptus colis.

k *Adde ex Græco* : In contumacia te constitui, impiissime. E

l *Ita legitur etiam apud Surium et Bigotium* : Græce legitur : Te ipsum damna. Pro ἐαυτῶ apud Bigotium est : ἐαυτὸν.

m *Græca sic habent* : Ego enim, ut novit Deus meus, cui servio, vel vultum tuum execror; neque vero respondere tibi vellem.

n *Adde* : Tarsi.

o *Adde* : Mopsuestiæ.

p *Sequitur Græce* : Verum percipe.

q *Græce* : Auxi tibi impudentiam magis non puniens te.

r *Rescripsit nimirum Diocletianus ad Salustium præsidem* : Milites neque tormentis, neque plebeiorum penis in causis criminum subfungi concedimus; etiamsi non emeritis stipendiis suis videantur esse dimissi: exceptis iis scilicet, qui ignominiose sunt soluti. Vide cod. Justin. lib. 9 tit. 41 num. 8. *Sequitur in Græco* : Cæterum non fugio vesaniam tuam, fac quod vis.

s *Græce habetur* : Ignominiose solutus es.

t *Apud Surium legitur* : Commoveris : Græce ; Quid prorsus moraris ?

u *Cogis me, miser, ut alium erga te animum induam.*

x *Arbitror, te ante non recte vixisse, aut ante tribunal meum præstigiis, ut aliqui aiunt, uti.*

y *Græce legitur* : Nihil tibi proderunt hi sermones tui.

z *Adde* : Cum prope nos sit.

aa *Vide litt. aa cap. præcedente.*

C bb *Hæc Maximus ad Probum verba ita interpretor* : Vide, tequemet ipsum hortare, ne in eadem incidas, Probe, quæ tu nuper, et prior ille infelicissimus sustinistis; hoc autem de te opinor atque confido, ut, quoniam prudens es, mutato consilio, volens una nobiscum sacrifices, ut a nobis, edito in Deos pietatis specimine, honoreris. Accede, atque hoc age. F

cc *Græce* : Neque adulatione proficies, nec persuadebis minis, nec futilibus tuis sermonibus animi mihi robur emolles.

dd *Græce* : Quid moraris, insane, nec palam ostendis furorem tuum ?

ee *Additur Græce* : Licet semper mentitus.

ff *Græce legitur* : Priusquam aliquid magis ignominiosum a me patiaris, mitte, re perpensa, istam stultitiam tuam, et tui ipsius misertus, mihi tamquam patri ausculta, Deosque venerare. Pro magis ignominiosum editio Bigotiana habet, quid atrocius τι ὀμότερον.

gg *Adde* : Et iudicabit inter te et me.

hh *Post τὸ unusquisque Græce sequitur* : Quid sibi conveniat novit, sui juris, et proprii arbitri Dominus.

ii *Adde ex textu Græco* : Invito.

kk *Editio Bigotiana habet* : βρωμῶν : voc. βρωμῶν Escam vel Cibum significat; sed res eodem recidit.

ll *Græce legitur* : Et adhuc deliras ?

mm *Lege Græce* : ἵνα ζῶν κατ' ὀλίγον.

nn *Id est, ludis publicis.*

oo *Ita lectus Græcus* : An nunc saltem, ætatis tuæ misertus, prudens tibi met dedisti consilium, Andronice, ut Deos venerere? An ut in pristina persistas insania, nihil tibi profutura? si obtemperare mihi, ac diis sacrificare, debitumque imperatoribus deferre honorem nolis, nullum habebis a me commiserationis solatium.

pp *Græce sic legitur* : Minas tuas omnes sustinui, et nunc ea persuadere mihi putas, quibus impie Dei servos puniens, peccare in legem jubes ?

qq *Græce* :

Ex REINARTIO.

qq *Græce* : Satanæ omniumque dæmonum minister.rr *Apud Bigotium sic legitur* : εἰ μή σοι χρήσμαι, ὡς ἀσεβησάτω, καὶ καθελὼ σου τὸ εὐτονον, οὐδὲν ὠφελήσω. Nisi tecum egero, tamquam cum scelestissimo, et istam tibi animi firmitatem abstulero, nihil profecero.ss *Additur Græce* : Malefactorem.tt *Græce* : Cruci affixum.uu *Vide Comment. prævium num.* 15.xx *Græce legitur* : Demens.yy *Græce* : Non detrecto.zz *Sequitur Græce* : Ignoras autem, ad quæ respiciens ista sustineam.aaa *Hæc periodus abest a textu Græco.*bbb *Pax alla et diuturna anno 290, cui sanctorum Martyrum necem Baronius afficit, non quadrat. Vide Comment. prævium num.* 14.

CAPUT IV.

Supremum SS. Martyrum supplicium et sepultura.

Denique in
theatrum ad-
ducti,

a

b

c

Tertiam a autem confessionem consumma-
verunt ita Martyres Dei. Impius autem et
maledictus Maximus advocans ad se Terentia-
num, sacerdotem civitatis Ciliciæ *b*, jussit ei al-
tera die parare munus civitati *c*. Et Terentia-
nus mox jussit his, qui præerant bestiis, omnia
parare. Mane autem facta omnis civitas, vi-
rorum et mulierum multitudo, exierunt in
amphitheatrum. Est autem locus spectaculi a
civitate mille passuum plus minus. Et cum im-
pletum esset amphitheatrum populo, venit
Maximus, ut perficeret spectaculum. Et cum
multæ horæ transissent, multorum jacentium
corpora gladiatorum a feris devorata sunt *d*.
Nos vero cum essemus in abscenso expectan-
tes, et diligenter custodientes, et cum omni
metu respicientes; subito jubet impius Maxi-
mus militibus suis, ut sanotos Dei Martyres
exhiberent. Milites autem angariaverunt homi-
nes, et imposuerunt Martyres eis, et portave-
runt eos ad amphitheatrum. Non enim poterant
ambulare a laceratione pœnarum, et ab exu-
stione ignis.

d

C
ferisque obje-
cti,

42 Quos ut vidimus a militibus adduci, ac-
cedentes modicum in proximo gradu montis,
cum festinantia posuimus nos cum magna de-
precatione lacrymarum in media fissura petra-
rum, et quievimus modicum. Et cum introdu-
cti fuissent, in medio amphitheatri projecti
sunt, et factus est timor magnus, et murmur
populi, dicentium : Injustus iudex, qui sic ju-
dicavit. Nam et multi spectaculum dimiserunt,
atque contemnes ibant murmurantes adver-
sus Maximum. Maximus autem mandavit mili-
tibus suis, ut eos, qui discedebant, notarent,
ita ut post modum eos audiret. Jussit autem
feras multas laxari. Et cum exissent bestie,
non tetigerunt corpora sanctorum : et plus iras-
tus est impius Maximus, jussit vocari custodes
ferarum *e*, et jussit eos cædi; et cum multa
comminatione dixit, eis ut dimitterent atrocis-
simam feram, quam haberent. Illi autem a ti-
more dimiserunt ursum *f* pessimum, quem di-
cebant ipsa die tres homines occidisse. Et ap-
propinquavit ad corpora Sanctorum, et nullum
corpus contaminavit. Et cum transisset, venit
ad sanctum Andronicum, et sedens lingebat
vulnera ejus *g*.

e

f

g

Τὰ ἀκόλουθα τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Ἰουλίους, τῶν ἐν-
δεκα ἀδελφῶν περὶ τῆς τελειώσεως τῶν Μαρτύρων.
Τῆς τοίνυν τετάρτης* ἐξέτασεως γενομένης τῶν ἁγίων
Μαρτύρων τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀνοσιώτατος Μάξιμος μετα-
καλεσάμενος Τερεντιανὸν τὸν Κιλικιάρχην, αὐτὸν φι-
λοτιμῶν, ἐκέλευσε τῆ ἐξῆς πάνδημον θίασ ἐπιτελεῖν
τῶν κυνηγίων τῆ πόλει. Καὶ ὁ Τερεντιανὸς παραγγέ-
μα τοῖς ἐφεστώσι τῶν θηρίων ἐτοίμως γενέσθαι διέτα-
τεν. Προίως δὲ γενομένης, πᾶσα ἡ πόλις σὺν γυναῖκι
καὶ παιδίοις ἐξέβη ἐπὶ τὸ στάδιον. ἦν γὰρ ὁ τόπος τοῦ
θεορίου τούτοις ἀπὸ μηλοῦ μικρὸν πλείονος ἐνός· πληρω-
θέντος δὲ τοῦ ἀμφιδεάματος τῶν ὄχλων, ἀνίει ὁ ἀνοσιώ-
τατος Μάξιμος ἐπιτελῶν καὶ συνδεσφῶν αὐτοῖς. Ὡς δὲ
καίρὸς εἶχε τῆς θίας αὐτοῖς, καὶ τὸ τῆς ἡμέρας μέτρον
ὑπεχώρει, πολλῶν πεπτακόντων ἀνθρώπων, τούτων μὲν
καὶ ἐκ τῶν σφαγιασθέντων ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν δουλα-
ρίων μὲν μαχαίρα, τούτων δὲ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων ἀνα-
ρεθέντων ἡμῶν δὲ παραμεινόντων καὶ παρατηρουμένων
ἀνυπόπτως τὴν φυλακίαν, στρατιωτικῶς ἀποστέλλονται
ἐξαιφνης ἀπὸ τοῦ μικροτάτου Μάξιμου, καὶ τινες ἀγγα-
ρεύσαντες ἀπλῶς ἐπιτίθειαι φέρειν τοὺς Μάρτυρας τοῦ
Θεοῦ ἐπὶ τὸ θηριομαχεῖν. Οὐ γὰρ οἳοί τε ἦσαν ἐπὶ
τὸ βιάζεσθαι, ὡς ἐκ τῶν πληγῶν καὶ καυστηρίων ὀγκώ-
μενοι.

* *Bd τρίτης*
E42 Ὡς οὖν ἴδομεν τούτους ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν φε-
ρομένους, προσελθόντες ὀλίγον ἀνίημεν ἐν τῷ πλη-
σίῳν ὄρει μετὰ σπουδῆς, καὶ καθίσαντες ἑαυτοῖς συμ-
πολλοὺς εὐχῶν* τε καὶ δάκρυων καὶ στεναγμῶς κατὰ
τῶν πετρῶν ἠσυχάζομεν. Τῶν δὲ ἁγίων εἰσαρχθέντων
εἰς τὸ μεσώτατον τοῦ ἀμφιδεάματος, καὶ γογγυσμοῦ
οὐκ ὀλίγων* ὑπὸ τῶν ὄχλων γενομένου, τῶν μὲν χαλε-
παίνοντων ἐπὶ τῇ ἀνοσίᾳ κρίσει τῶν καταδικασθέντων,
τῶν δὲ τὴν θεωρίαν αὐτῶν ἀρνούμενων, ὡς ἐκ τούτου
οὐκ ὀλίγους ὄχλους κατεληλυθέναι λαιδορουμένους τῷ
Μάξιμῳ. Ὁ δὲ ἐκέλευσε ἀποστείλαις σημεῖοῦσθαι καὶ
εὐδηλοῦς καθίστασθαι τοὺς κατόντας τῆ ἐξῆς αὐτῶν
ὡς καταδικασθησόμενον. Θηρίων τε οὐκ ὀλίγων ἀπο-
λυθέντων καὶ μὴ ἀψαμένον τῶν ἁγίων σωματῶν, ἐχα-
λέπαιεν ὁ Μάξιμος σφόδρα, καὶ μετακαλεσάμενος
τῶν τῶν θηρίων ἐπιστάτην, ἐκέλευσε μαστίζεσθαι ἀπειληροῦ
μικρῶν, εἰ τι θηρίον εἴη χαλεπώτερον, τούτο ἀποκτε-
θεῖναι τοῖς καταδικασθέντων τῶν ὄχλων. Ὁ δὲ τῷ τῆς ἀπειλῆς
φόβῳ ἐντρομος γενόμενος, ἀνδροφόνου ἀπολείει ἀρ-
κτον, ὡς τινες ἔλεγον, ὑπ' αὐτῆς τρεῖς ἄνδρας ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀνακρεῖσθαι. Καὶ αὐτὴ δὲ ἀπολυ-
θεῖσα ἐγγύς τε αὐτῶν γενομένη, τῶν μὲν λοιπῶν σω-
ματῶν διαβάσα, ἐπέδραμε τῷ ἁγίῳ μάρτυρι Ἀνδρον-
νίκῳ, κακείθεν παρακαλεσθεῖσα* τὸν ἰχώρα τῶν τραυ-
μάτων ἀπέλεγε, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῇ γραφῇ·
σασα

F

* *l. σὺν πολ-
λαῖς εὐχαῖς** *Bd ὀλίγων** *παρακαλε-
σασα*

Ex RUINANTIO. servantur illi.

A 43 Ο δὲ ἅγιος Ἀνδρόνικος προσθείς τὴν καλὴν αὐτοῦ ἐξεβιάζετο θυμῶσαι τὸ θηρίον, ὅπως ἀφάμενον αὐτοῦ, τοῦ ἔργου ἀπαλλάξῃ. Ἡ δὲ ἔρκτος παραμεινῶσα συνανέπιπτε τῷ ἁγίῳ. Καὶ θυμῶ πηγεῖς ὁ Μάξιμος ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀναρεθῆναι. Σφραγίσθη δὲ αὐτῆς παρα τοῦ πόδας Ἀνδρονίκου, ἀνέπεσεν. Μεταπεμφόμενος δὲ ὁ Κιλικιάρχης, (θεδῶς μήποτε ὀργισθεὶς ὁ Μάξιμος ὑπόδικον αὐτὸν καταστήσει) ἐκέλευσε λέαναι τὴν ἀποσταλεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ἡρώδου τοῦ Ἀντιοχείως Συριάρχου ἀρεθῆναι. Καὶ ταύτης ἀπολυθείσης, φόβος καὶ τρόμος εἶχε τοὺς θεατὰς, διὰ τὸ μετὰ μεγάλου κινήματος καὶ βρυγμοῦ ταύτην ἐκβεθῆναι· ἢ δὲ ὡς εἶδε τὰ ἅγια σώματα ἐβριμμένα, ἔρχεται πρὸς τὸν μακάριον Τάραχον, καὶ κύψασα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ προσκύνησεν. Ὁ δὲ ὄσιος Τάραχος τὴν χεῖρα ἐπένωσεν καὶ τὸν τριχῶν καὶ τῶν ὄτων αὐτῆς ἀψάμενος, ἐφελικετο πρὸς αὐτὸν. Ἡ δὲ ὅσπερ πρόβατον ἐλυόμενον ἀνέτεινε τὴν χεῖρα ἢ ἀποσιταμένη* ἐπὶ τὴν θύραν ἔρχεται παρελθούσα καὶ τὸν ἅγιον Ἡρόδον. Τοῦ δὲ κατηραμένου Μάξιμου προστάττοντος μὴ ἰνολγεσθαι αὐτῇ, ἢ λέαναι τοῖς ὁδοσὶ τῶν σαλίδων ἀψάμενη, διαβρόχῃ κατὰς ἐβιάζετο, ὥστε τὸν ἔχλον φοβηθέντα φωνῆσαι ἀνοίγεσθαι τῇ λέανῃ.

* forte ut in Edit. οὐκ ἀνέτεινε τὴν χεῖρα δὲ ἀποσιταμένη

B 44 Ὅστε ἀγανακτήσας ὁ Μάξιμος καὶ τὸν Τερεντιανὸν αἰτιασάμενος ἐκέλευσε μαχισσομένους* τῶν λουδαρίων* εἰσελθεῖν καὶ ἀποσφάττειν αὐτούς. Καὶ τούτων ἀναρεθῆντων ἐν φόβῳ μαχίρας, κατὸν τῆς θέας ὁ Μάξιμος, δέκα στρατιώτας καταλιμπάνει, καὶ τὰ σώματα τῶν ἁγίων Μαρτύρων μετὰ τῶν ἀκαθάρτων καὶ βεβήλων σωμάτων ῥιφέντα φυλάττεσθαι κελεύει. Ἦν γὰρ τὸ λοιπὸν αἰῶνος. Ὡς οὖν τὸ προσταττόμενον ἐγένετο, καὶ τὰ σώματα καταμεινῶσα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐφυλάττετο. Ἡμεῖς δὲ ὀλίγον ἀποβάντες ἀπὸ τοῦ ὄρους, θέντες τὰ γόνατα, εὐχὴν ἐποιούμεθα πρὸς τὸν ὑψιστον Θεόν, ὅπως τῇ ἀγαθῇ αὐτοῦ φιλανθρωπίᾳ δυνασθεῖμεν ῥύσασθαι τῶν ἁγίων Μαρτύρων αὐτοῦ τὰ λείψανα. Εὐχόμενον δὲ ἡμῶν, πάλιν ὀλίγον τοῦ ὄρους καταδραμόντες, ὄρῳμεν τοὺς μὲν φυλακὰς εὐνοχομένους, πυρὰν δὲ πλησίον τῶν σωμάτων ἐκκαυμένην. Καὶ πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω μικρὸν ἤλθομεν, καὶ κάμφαντες τὰ γόνατα, σὺν μὲν φωνῇ ἠτούμεθα τὸν Θεόν καὶ τὸν Χριστὸν αὐτοῦ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἐπινοῦσαι τοῖς αἰτουμένοις αὐτὸν δοῦναι βοήθειαν ἐξ ὕψους αὐτοῦ τοῦ λυτρώσασθαι τὰ ἅγια σώματα ἐκ τῶν ἀκαθάρτων καὶ μαρῶν σωμάτων.

* Ed. melius μαχισσομένους * δουλαρίων

C 45 Παραχρῆμα δὲ σεισμοῦ γενομένου οὐ μικροῦ, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ τὸν ἄερα συνηλανοῦν, καὶ πολλοὺς σκύτους γενομένου σφοδρῶτάτου, εἰς ἐκπλήξιν ὑετοῦ κατεφέροντο. Μετ' ὀλίγου δὲ τοῦ ἀέρος παυσάμενον, πάλιν εὐχόμενοι ἀπῆλθον ἐπὶ τὰ σώματα, καὶ εὐρίσσιμεν τὰ φῶτα κατασβεσθέντα ὑπὸ τῶν ὄμβρων, τοὺς δὲ φυλακὰς ὑπογορήσαντας. Θεωρήσαντες δὲ μετὰ πολλοῦ θάρρους ἐπιληψάσαμεν. Μὴ δυνάμενοι δὲ εὐρεῖν τὰ σώματα τῶν ἁγίων, τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείναντες, ἐδέόμεθα τοῦ Θεοῦ γνωρίσαι ἡμῖν ποῖά εἰσι τὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ Μαρτύρων λείψανα. Ἐξαίφνης δὲ ὁ πανελέημων Θεὸς τῇ ἀπαραδέτῳ αὐτοῦ εὐπλαγῆ χάριτι λαμπροῦ ἄστῆρα ἐξ οὐρανοῦ κατήσκι. Καλοῦσθε κατ' ἕκαστον σῶμα ἐπιτιθέμενος ἐδήλου ἡμῖν τὰ σώματα τῶν δούλων αὐτοῦ καὶ ἀρπάσαντες μετὰ χαρᾶς τὰ τούτων λείψανα, ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ πλησίον ὄρος, δεόμενοι τοῦ Θεοῦ τοῦ συνευδοκήσαντος ἡμῖν. Ἀπελθόντες οὐν ἐπὶ τὸ πλείστον τοῦ ὄρους, καὶ τούτους ἀποθέμενοι, καὶ μικρὸν ἀναπαυσάμενοι, ὅπου δ' ἂν παρετίθεμεν τὰ λείψανα τῶν ἁγίων, εὐχὴν ἐποιούμεθα πρὸς τὸν Θεόν, τελειῶσαι τὸ ἔργον ἡμῶν, ἢ προσδέμεθα. Ἐπῆκοις γίνεται ὁ πανελέημων Θεὸς, καὶ τὸν ἀγιώτατον ἄστῆρα πάλιν κατήσκι ὀδηγήσαντα ἡμᾶς, καὶ κειθέν πάλιν ἐν ἀγαλλιάσει κουφίσαντες τὰ σώματα, εἰς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ ὄρους ἀνακίπτομεν, καὶ μι-

43 Sanctus vero Andronicus posuit caput suum super ursum, et instigabat eum, ut irasceretur, et celerius redderet spiritum. Ursus autem quasi mansuetus subito factus est. Ira repletus Maximus jussit ipsum ursum occidi, et ante pedes sancti Andronici fuit occisus. Misit autem Terentianus, sacerdos Cilicia civitatis, metuens, ne forte irasceretur Maximus, et condemnaret eum : exire jussit leannam, quae missa erat illi ab Herode primo h Antiochia. Et cum exisset leanna, timor et tremor erat in spectantibus, eo quod multum rugiret : et cum exisset, vidit corpora Sanctorum projecta, et venit ad beatum Tarachum, deposuit se ante pedes ejus, quasi eum adorans. Sanctus autem Tarachus traebat manu eam ad se, ut irasceretur bestia. Leanna autem cum magna mansuetude secus beatum Martyrem, sicut ovis, jacebat. Impius autem Maximus iracundia plenus, jussit leannam provocari ; quae provocata cum magno rugitu posticam confregit i, ut omnis populus a pavore clamaret : Aperiatu leanna.

h

i

44 Tunc Maximus ira repletus vocavit ad se Terentianum sacerdotem, et jussit gladiatores introduci, ut sanctos Dei Martyres gladio interficerent. Et statim praecipit Maximus impletum est, et consumti sunt gladio. Et cum Maximus de amphitheatro recessisset, reliquit ibi decem milites, ut corpora Sanctorum intermiscerent inter corpora gladiatorum, ut non possent agnoscere. Haec cum milites facerent, nos appropinquantes in proximo fiximus genua, orantes Altissimum, ut bonitas pietatis ejus nobis ostenderet reliquias sanctorum Martyrum k. Et post orationem iterum appropinquavimus, et vidimus custodes coenantes, et focum ante se habentes propter vigiliam noctis. Iterum fiximus l genua, et oravimus Dominum, ut desiderium nostrum impleret, et de alta sede sua auxilium nobis mitteret m, et Sanctorum nobis corpora ostenderet.

E ac Maximi jussu gladio perimuntur, quorum corpora,

k

l

m

45 Tunc subito terrae motus factus est magnus, et tonitrua, et fulgura, nimia tempestas imbrium descendeat : et cum tempestas cessasset, iterum oravimus, et ad corpora appropinquavimus, et invenimus focum a tempestate extinctum. Custodes autem fugerunt ab ira, et terrae motu, et imbrium tempestate. Et cum corpora inquireremus n, manus ad caelum levavimus, deprecantes Deum, ut nobis ostenderet reliquias Sanctorum. Subito misericors Deus o stellam splendidam de caelo misit, quae sedebat super singula corpora Sanctorum. Sanctus autem splendor stellae antecedeat nos, iter demonstrans. Et cum fuisset in via praelassitudine defecti, deposuimus corpora, et pausavimus : stella autem a nobis non recedebat. Et cum cogitarem, ubi corpora beatorum Martyrum absconse sepeliremus, deprecati sumus Deum, ut opus, quod erat inchoatum, ipse perficeret per nos. Et fortitudine repleti, bajulantesque corpora Sanctorum, venimus in quamdam partem montis p : et cum a nobis stella recessisset, videmus in parte montis petram apertam, in qua Sanctorum corpora collocavimus ; metuentes futuram inquisitionem a

F stella indicio manifestata, sepeluntur fideles,

n

o

p

Ex Ruinarthio. a Maximo, cum magna diligentia eos abscondimus.

rei gesta-
tes oculati.
q

46 Tunc redeuntes ad civitatem, venimus cognoscere, quid actum esset, et invenimus q custodes jam punitos a Maximo, eo quod Sanctorum corpora non invenisset. Nos autem exultantes, hymnum diximus Deo, eo quod dignatio Christi per nos fuisset operata. Ego Marcus r, et Felix s, et Verus t, ibidem reliquum vite nostrae tempus facere cupimus, ut cum ipsis digna sint corpora nostra poni: et in magna gloria benediximus Deum in omnibus, quae fecit nobiscum, cui est honor et potestas in saecula saeculorum, amen. Quos mitimus ad vos, suscipite eos cum magno gaudio caritatis. Sunt enim operarii Dei Christi. Habete nos in gratia Dei in memoria, cui est honor in omnia et in omnibus in Christo Jesu Domino nostro cum Spiritu Sancto ante omnia saecula, et nunc et semper et in omnia saecula saeculorum, amen.

r s t

κρίν τι καταδραμόντες, τοῦ ασπίρας ἡμῶν καταλείψαντες, πέτραν κολίην διασκοπήσαντες, κρύπτομεν τὰ σώματα, φοβηθέντες τὴν μέλλουσαν ἀναζητήσιν γενέσθαι ὑπὸ Μαξίμου.

46 Μετὰ πολλῆς οὐν ἀκριβείας ταῦτα πράξαντες, κατέβημεν ἐπὶ τῆς πόλεως, ἀψόμενοι τὰ μέλλοντα ἔσεθαι περὶ τούτων. Ἡμερῶν δὲ τοίνυν τριῶν διελθούσων, καὶ τοῦ Μαξίμου τῆς πόλεως ἀνακωχῆρος καὶ τῶν φυλάκων τιμωρηθέντων ἐπὶ τῇ γενομένῃ κλοπῇ τῶν ἁγίων Μαρτύρων, ὑμνήσαντες τὸν ἀγιώτατον ὕμνον, πρὸς τὸν Θεὸν ἠγαλλιώμεν, πολλὴν πρόφασιν ἐν Χριστῷ κεκτημένοι. Ἐγὼ μὲν Μάρκιον καὶ Φίλιξ καὶ Βήρος παρεμείναμεν τῇ ἀγίᾳ ἀναλήψει αὐτῶν, ἵνα καὶ τὸν τόπον τῶν ἁγίων λειψάνων ἀσφαλίσωμεθα· ἅμα δὲ καὶ τὸν βίον ἡμῶν ἐν ταῦτα κρίναντες ἀναλύσαι, καὶ σὺν αὐτοῖς καταξιώσθαι τὰ σώματα ἡμῶν ἀποτεθεῖναι· οἱ δὲ λοιποὶ τὸν Θεὸν αἰνέσαντες, ἐφ' οἷς ἡμῶν κατηξίωσεν· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ, προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν. Προσεμφθέντες ὑφ' ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἔωρυσαν, ὡς προσδέξασθε μετὰ φόβου καὶ πολλῆς αἰδοῦς, ὅσας ἐργάτας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, μνημονεύοντες καὶ ἡμῶν ἐν ταῖς δεήσεσι πρὸς τὸν Θεόν.

E

B

ADDITAMENTUM.

Porro sancti Martyres anno primo persecutionis consummati sunt, et assumti sunt die ante quinque Idus Octobris, qui est undecimus Hyperberetis, hoc est, Octobris. Proxima vero nocte in monte depositae sunt reliquiae sanctorum Martyrum Probi, Tarachi et Andronici jacentium in gloriosa urbe Anazarbo, in Christo Jesu Domino nostro, cui gloria et potestas in saecula saeculorum.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τοῦ διωγμοῦ ἐτελειώθησαν οἱ ἅγιοι Μάρτυρες, καὶ ἀνελήφθησαν τῇ πρὸς πέντε εἰδῶν Ὀκτωβρίων, ἧτις ἐστὶν ὑπερβερετίω, τοῦτέστιν Ὀκτωβρίω 14. Καὶ τῇ πλησιασάσῃ νυκτὶ ἐτέθη ἐν τῷ ἔρει τὰ σκηνώματα τῶν ἁγίων μαρτύρων Προβίου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονικοῦ τῶν προκειμένων ἐν Ἀναζαρβῷ τῇ ἐνδόξῃ πόλει, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

ANNOTATA.

a *Textus Græcus habet*: Facta igitur quarta (*legendum* tertia) Sanctorum Dei Martyrum interrogatione, impiissimus Maximus etc.

b *Id est, totius provinciae sacerdotem: in singulis oppidis praeerant sacris flamines. Vide Comment. praev. num. 18.*

c *Spectaculum, populo gratis datum intellige: quod hic populo sacerdos Ciliciae exhibuit* **F** *in textu Græco τὸν κληρικὸν Σεία, Latine venatio, appellatur; in qua nimirum ferae vel inter se, vel cum bestiariis decertabant.*

d *Textus Græcus habet*: Cum multi cecidissent, partim gladiatorum ense, partim a feris interfecti.

e *Bestiis praefectum habet textus Græcus.*

f *Græce*: Ursam; *sequitur enim paulo post*: ὑπ' αὐτῆς ab illa, dicebant nimirum aliqui, tres eo die homines fuisse interfectos.

g *Additur Græce*: Secundum illud Scripturae: Bestiae terrae pacificae erunt tibi. *Lib. Job, cap. 5 v. 23.*

h *Lege*: Sacerdote et vide num. 15 *Comm. praevii.*

i *Græce legitur*: Vetante (Maximo) ne ei (leænæ) janua aperiretur, dentibus tabulas violenter confringere conabatur.

k *Græce*: Ut pro bona ejus in homines pietate sanctorum Martyrum ejus reliquias auferre possemus.

l *Adde ex Græco*: Paululum retrogressi.

m *Sequitur Græce*: Ad eruenda sancta corpora ex impuris pollutisque corporibus.

n *Adde ex Græco*: Nec invenire possemus.

o *Sequitur Græce*: Ex infinita sua misericordia: *sed error cubat in voce ἀπαραιτήτω, Latine inexorabili: legendum ἀπεράντω, infinita, vel, prout habet Vaticanum apographum nostrum: ἀμέτρον, immensa.*

p *Anazarbi, quantum apparet, is nempe a quo civitas ipsa nomen accepit.*

q *Adde ex Græco*: Peracto triduo, et Maximo e civitate profecto.

r *Idem forte, qui Marcianus dicitur in Epistola Actis praevia.*

s *Idem verosimiliter, qui Felix ibidem memoratus.*

t *In textu Græco vocatur Barbas apud Bigotium: apud Allatium, uti et in apographo nostro Vaticano Barnabas: fortasse πολώνυμος fuit, unusque ex illis, qui Epistolam, Actis praeviam, ad Iconienses perscripserunt.*